

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ
ПО НАРКОТИЧНИ
ВЕЩЕСТВА

ПРЕВАНТИВНО –
ИНФОРМАЦИОНЕН
ЦЕНТЪР

ОТЧЕТ
2023 година

I. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

Общински съвет по наркотични вещества /ОбСНВ/ към Община Габрово е създаден през 2002 г. като орган за осъществяване на националната и местна политика за ограничаване разпространението и употребата на наркотични вещества. В ОбСНВ влизат представители на Община Габрово, Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/, ОД на МВР, РЗИ, Районен съд, Районна прокуратура, Митническо бюро – Габрово, Окръжен следствен отдел в Окръжна прокуратура, РУО – Габрово, Дирекция „Социално подпомагане“.

Основна задача на ОбСНВ е осъществяване на координация, ефективно взаимодействие и сътрудничество между институциите, НПО, младежки сдружения и медии в усилията им за ограничаване на разпространението и употребата на психоактивни вещества. Съветите по наркотични вещества разработват, осигуряват и координират изпълнението на общинските програми за борба срещу злоупотребата с наркотични вещества. На базата на данните, получени от различните източници на информация, те правят оценка на нуждите в съответната община – от превенция, лечение, психосоциална рехабилитация и ресоциализация на зависими лица.

Превантивно-информационният център /ПИЦ/ към Община Габрово е създаден през 2006 г. и осъществява превантивни дейности и програми на регионално ниво. ПИЦ отговаря за събиране, съхраняване и анализиране на информация от различни институции и организации, работещи по проблема „зависимости“, която е необходима за изготвянето, изпълнението и координирането на общински програми за превенция, лечение и рехабилитация на зависимости и насърчаване на здравословен начин на живот.

Главни насоки в работата на ПИЦ – Габрово са превантивно-информационна, обучителна и консултативна – разработване и осъществяване на превантивни дейности и програми сред различни целеви групи; предлагане на алтернативни форми за осмисляне на свободното време на младите хора; обучения на мултидисциплинарни екипи за превенция употребата на психоактивни вещества; разработване, издаване и разпространение на превантивни и здравно-образователни материали; провеждане на информационни кампании; консултиране на млади хора и родители по въпроси, свързани с наркотиците и зависимостите.

Общинският съвет по наркотичните вещества и Превантивно-информационният център към него са създадени и функционират в Община Габрово в съответствие с чл. 15, ал. 1 от Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите /ЗКНВП/.

Съгласно чл.15а от ЗКНВП Националният съвет по наркотичните вещества /НСНВ/ контролира и координира дейностите на всички ОбСНВ в страната.

В съответствие с чл.15, ал.1 от ЗКНВП организацията и дейността на ОбСНВ и ПИЦ се определят с Правилника за организацията и дейността на НСНВ.

Финансирането на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е регламентирано с чл.15, ал.4 от ЗКНВП и се извършва със средства от държавния бюджет чрез общинските бюджети като делегирани от държавата дейности.

Към декември 2023 г. в ОбСНВ и ПИЦ на щат са назначени 8 лица – председател на ОбСНВ, секретар на ОбСНВ и шест старши специалисти в ПИЦ.

ОБЩИНА ГАБРОВО

С Решение № 528 от 30.07.2020 г. на Министерски съвет е приета Национална стратегия за борба с наркотиците /2020-2024 г./. Националната стратегия е изготвена в съответствие със Стратегията на ЕС за борба с наркотиците (2013-2020 г.), плана за действие на ЕС относно наркотиците (2017–2028) и се базира на резултатите от изпълнението на предходните Национални стратегии за борба с наркотиците (2003-2008 г., 2009-2013 г., 2014–2018 г.), надграждайки и доразвивайки основните стратегически цели в тях и съобразявайки се с тенденциите в политиките, лечението и пазара на наркотични вещества.

Национална стратегия за борба с наркотиците (2020 - 2024 г.) включва пет основни области на действие - ограничаване на предлагането и разпространението на наркотични вещества; ограничаване на търсенето, употребата и влиянието на наркотичните вещества и зависимостите върху личното и общественото здраве; повишаване на експертния капацитет за изследвания и обновяване на технологичното оборудване; подобряване на взаимодействието и координацията между институциите; усъвършенстване на нормативната база.

В съответствие с Националната стратегия за борба с наркотиците /2020-2024 г./ и Плана за действие към нея, от ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово е разработена Програма за борба с наркотиците на Община Габрово /2021 - 2024 г./ и План за действие към нея, приети от членовете на Общински съвет по наркотични вещества през месец ноември 2020 г. Основната й стратегическа цел е намаляване на предлагането, разпространението, търсенето и употребата на наркотични вещества чрез ефективно сътрудничество между институциите и гражданското общество.

С цел обединяване на усилията на всички институции в област Габрово, ангажирани с проблемите, свързани с употребата и разпространението на психоактивни вещества сред подрастващите, по инициатива на Регионално управление на образованието – Габрово, през м. октомври 2020 г. от представители на РУО, Окръжна прокуратура, Окръжен съд, ОДМВР, ОбСНВ и ПИЦ, и ЦПЛР „Кариерно ориентиране“ към Община Габрово е изготвен **съвместен План за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово**, за периода 2020 -2024 г.

Областният план има за цел да изгради функционираща и добре координирана междуинституционална мрежа на регионално ниво, която да обедини усилията си за ограничаване на проблемите, свързани с употребата и злоупотребата с наркотични вещества сред учениците в област Габрово. Планът е изготвен в съответствие със:

- Стратегическа цел 1. Ограничаване на търсенето, Задача 1.1. Разработване и прилагане на превантивни програми за деца и млади хора базирани на добри европейски практики;
- Стратегическа цел 2. Ограничаване на предлагането, Задача 2.2. Ограничаване на разпространението на наркотични вещества в училищна среда сред деца и младежи:
 - Подзадача 2.2.2. Изготвяне на съвместен план за сътрудничество с Общинските съвети по наркотични вещества, Регионалните управления по образование и други институции;
 - Подзадача 2.2.3. Засилено полицейско присъствие в районите на учебните заведения в пиковите часове – преди започване, по време и след приключване на учебните занятия.

В края на всяко шестмесечие, екипът на ОбСНВ и ПИЦ изготвя отчет за извършените дейности, в съответствие с целите и задачите на съвместния план за сътрудничество.

От 2022 г. ОбСНВ и ПИЦ – Габрово имат и собствен сайт - <https://prevention.gabrovo.bg/>

II. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА НА МЕСТНО НИВО

Една от задачите на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е осигуряване на адекватна информация относно ситуацията, свързана с употребата на наркотични вещества на територията на област Габрово, с оглед по-прецизното планиране и осъществяване на превантивни дейности. Ежегодно ОбСНВ подготвя и представя в Националния съвет по наркотични вещества към Министерство на здравеопазването и Националния център по общественото здраве и анализи Годишен доклад относно ситуацията, свързана с наркотиците в община Габрово. Структурата на този доклад е заимствана от проекта „Мулти – сити мрежа“, Група „Помпиду“ към Съвета на Европа.

Информация за реализираните превантивни дейности през предходната година и актуални данни за цените на наркотиците на улично ниво се подават от ОбСНВ и ПИЦ към Министерство на здравеопазването - Национален съвет по наркотични вещества, Национален център по общественото здраве и анализи и Национален фокусен център за наркотици и наркомании, които се използват при подготовката на Годишен доклад към Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании в Лисабон за интегриране в Европейския доклад.

ОбСНВ - Габрово работи в много добро сътрудничество с институциите, които предоставят информация, свързана с наркоманиите – ОД на МВР, Окръжен съд, Окръжна прокуратура, РЗИ. Ежемесечно към ОбСНВ/ПИЦ се подава информация от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР за броя на заловените лица, управляващи МПС след употреба на наркотични вещества. Ценна и актуална информация относно пазара и употребата на наркотици в община Габрово се получава от младите хора и родители, които търсят помощта на специалистите в ОбСНВ, както и от учениците, с които екипа на ОбСНВ и ПИЦ провежда обучителни тренинги в часовете на класа.

1. Данни от органи, работещи по проблемите на наркоманиите

Областна дирекция на МВР – Габрово

За 2023 г. на територията на ОД на МВР Габрово са регистрирани 144 нарушения, свързани с наркотици, от които 9 за производство, 108 за притежание, 97 за употреба и 27 за разпространение. Заловените количества наркотици в област Габрово са: хероин – 3,3 гр., амфетамин – 777,56 гр., екстази – 24,4 гр., канабис насаждения – 101,137 кг. /350 стръка/, канабис суха маса – 2,345 кг., метамфетамин – 87,09 гр. и халюциногенни гъби – 5,26 гр.

Данните са за територията на област Габрово.

В сравнение с 2022 г. се наблюдава увеличение както на броя регистрирани нарушения - 132 случая, така и на броя задържани лица – 144 лица, съпричастни към извършване на престъпления и/или деяния, свързани с наркотични вещества.

По данни на ОД на МВР – Габрово, както и от информацията, с която разполагат ОбСНВ и ПИЦ, основният вид наркотик, който се разпространява и употребява в региона, остава канабисът /марихуана/ – предимно за пушене под формата на саморъчно свити цигари.

Запазва се и тенденцията, свързана с употребата на т.н. дизайнерски наркотици, които се разпространяват сред учениците и младежите най-често под името „чай“, „билка“, „билков тамян“. Това са силно токсични синтетични наркотици, които имат непредвидим ефект и могат да доведат до тежки последици дори и след един единствен прием. Тези дроги се

ОБЩИНА ГАБРОВО

разпространяват легално, достъпни са и са изключително модерни сред тийнейджърите в цялата страна, включително и в Габрово.

Въпреки, че през месец юли 2022 г., с изменения в Закона за здравето Парламентът забрани продажбата на диазотен оксид (райски газ) на непълнолетни и употребата му в закрити обществени места, райският газ продължава да бъде едно от най-често използваните психоактивни вещества сред деца и младежи.

През 2023 г. се появи и нова „мода“ сред подрастващите – употребата на снус /никотинови паучове/. Малките бели торбички, които представляват никотиновите паучове, са с различни нива на съдържание на никотин. За да се усвои от организма, те се поставят между устната и венеца. Достигнатото количество никотин в кръвта предизвиква усещане за енергичност и бодърстване и същевременно релаксация и по-добра концентрация. Силата на ефекта зависи от дозата, като обикновено се проявява 30 минути след употребата и продължава до 40 минути. Употребата на снус при деца и тийнейджъри може да доведе до натравяне с никотин - гадене, стомашни болки, повръщане, загуба на апетит, дехидратация, раздразнение на очите, главоболие, световъртеж, треперене, безпокойство, дезориентация, потене, кашлица, учестено дишане, повишено кръвно налягане.

През 2023 г., при цената на наркотиците на улично ниво в региона няма особена динамика от предходни години: хероин – 60-70 лв./грам; кокаин – 100-120 лв./грам; канабис – 13-16 лв./грам; амфетамин – 70-80 лв./грам; метамфетамин – 50-60 лв./грам; екстази – 22 лв./таблетка.

През 2023 г. в районите на учебните заведения в Габровска област са проведени общо 312 специализирани полицейски операции по превенция на разпространението и употребата на наркотични вещества сред малолетни и непълнолетни лица. Засилените проверки на органите на реда се извършват както в учебно време, така и в почивни, празнични дни и през ваканциите, тъй като училищните дворове и прилежащите училищни терени са утвърдено място за срещи на младежите.

В резултат на осъществяваната активна патрулна и превантивна дейност се отчита тенденция към промяна на местата за разпространение на наркотични вещества и постепенно отдалечаване от училищните райони.

През отчетната година, в близост до учебна сграда, няма установени лица, притежаващи и употребяващи наркотични вещества. Не са установени малолетни или непълнолетни лица – пласъори на наркотични вещества.

В рамките на национална програма „Работа на полицията в училищата“, инспектори от Детска педагогическа стая и служители от други полицейски звена са провели 299 занятия с ученици от училища в Габровска област.

През отчетния период е организиран Ден на отворените врати в РУ-Севлиево, по време на който са проведени срещи с ученици от гимназиална степен на местните училища.

На проведената през месец юни 2017 г. Национална конференция по проблемите на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, бе взето решение ОД на МВР в страната ежесечно да информират Общинските съвети по наркотични вещества за установени водачи на МПС, управляващи под въздействие на наркотични вещества или техни аналози.

По данни на Областна дирекция на МВР – гр. Габрово, на територията на община Габрово през 2023 г. са извършени 224 проверки за употреба на наркотични вещества и са установени 44 /четиридесет и четири/ водача с отчетен положителен резултат за шофиране след употреба на:

ОБЩИНА ГАБРОВО

Вид наркотични вещества	Брой установени водачи
Амфетамин	6
Метамфетамин	11
Канабис	7
Амфетамин + Метаамфетамин	8
Кокаин+Канабис + Метамфетамин	2
Амфетамин + Метамфетамин+ Опиати	1
Амфетамин + Метамфетамин + Канабис	4
Метамфетамин + Канабис	1
Бензодиазипини+Амфетамин+ Метаамфетамин	2
Кокаин	2
Общо: 44 установени водачи	

През 2022 г. са извършени 150 проверки за употреба на наркотични вещества и са установени 22 /двадесет и двама/ водача с отчетен положителен резултат за шофиране след употреба на наркотични вещества.

Окръжна прокуратура – Габрово

През 2023 г. в Габровски съдебен район са новообразувани 161 досъдебни производства с предмет „наркотични вещества“. 98 са лицата, привлечени като обвиняеми за престъпления, свързани с наркотични вещества. Прекратени или спрени са 89 досъдебни производства. Внесени в съда обвинителни актове – 58 обвинителни акта, 13 споразумения и 10 досъдебни производства с постановление по 78а от НК с предмет наркотични вещества. Осъдени с влязла сила присъда са 62 лица по 61 осъдителни присъди.

В сравнение с 2022 година се наблюдава както увеличение на досъдебните производства /144 през 2022 г./, така и на обвиняемите лица /58 през 2022 г./. Почти двойно са се увеличили и внесените в съда обвинителни актове /31 през 2022 г./.

Окръжен съд – Габрово

През 2023 г. в Окръжен и Районен съд – Габрово са водени 73 наказателни дела, свързани с наркотици, от които 56 дела са приключили с присъди, в това число и споразумения. Осъдени са 56 лица, като са постановени 16 ефективни присъди /затвор/, 20 условни присъди, 18 присъди за обществено полезен труд – глоба. Едно лице е оправдано.

Окръжна прокуратура - Габрово и Окръжен съд – Габрово продължават изпълнението на образователна програма "Съдебна власт - информиран избор и гражданско доверие. Отворени

ОБЩИНА ГАБРОВО

съдилища и прокуратури" и през 2023 г. Програмата се реализира по споразумение между Висшия съдебен съвет и Министерството на образованието и науката.

През 2023 година желание за участие са заявили пет учебни заведения от Габрово, като са проведени следните занятия:

- през периода януари-юни 2023 г., с участие на съдии от Окръжен съд – Габрово са проведени две занятия с ученици от пети, шести и седми клас от ОУ „Иван Вазов“.

- през м. декември е изнесена лекция пред ученици от VII клас на ОУ "Иван Вазов" на тема "Децата и компютърните/кибер престъпления. Опасностите в интернет и социалните мрежи. Защита на личните данни в интернет пространството".

- през периода септември-декември са проведени седем занятия с ученици от 11 и 12 клас от Национална Априловска гимназия и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“.

Наред с темите, касаещи структурата и функциите на съдебната система, пред учениците са разяснени и въпроси, свързани с делата за държане, производство и разпространение на високорискови наркотични вещества. Внимание е отделено и на наказателните производства за управление на МПС след употреба на наркотици, както и на предвидените в закона наказания за посочените престъпления.

На 5 април 2023 г. е проведена традиционната за Окръжен съд и Окръжна прокуратура – Габрово инициатива – „Ден на отворените врати“, по време на която са осъществени срещи с ученици от осми клас на Национална Априловска гимназия и със седмокласници от ОУ „Неофит Рилски“ - Габрово.

РЗИ – Габрово

За 2023 г. в Центъра за спешна медицинска помощ - Габрово са регистрирани общо 19 спешни случаи, свързани с наркотици, като 1 от тях е свързан с остра реакция след употреба на опиати, 14 случая с остра реакция след употреба на други наркотици, 3 случая на абстинентен синдром и 1 друго спешно състояние, провокирано от употреба на наркотични вещества. За сравнение, спешните случаи, свързани с употреба на наркотици през 2022 г. са били 25, а през 2021 - 10.

През 2023 г. в МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ са регистрирани трима пациенти с нефатални спешни случаи, свързани с употреба на наркотици.

В областта на лечението на зависимости към наркотични вещества, детоксикация на зависими в региона се провежда в Отделение за зависимости към Държавна психиатрична болница – Севлиево. По данни на болницата в гр. Севлиево, през 2023 г. лечение са потърсили 35 лица /мъже/ с проблемна употреба на психоактивни вещества. От тях 8 лица са потърсили лечение за първи път. Преобладаващите проблемни вещества на употребяващите са от групата на стимулантите /амфетамини и екстази/.

За 2023 г. в област Габрово няма регистрирани смъртни случаи вследствие употреба на наркотични вещества.

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ – гр. Габрово

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е учредена през месец септември 2020 г. като неправителствена организация в обществена полза, чиято цел и задачи са да предоставя в общността консултантски и социални услуги, изцяло насочени към превенция, терапия, рехабилитация и ресоциализация на зависими поведения при пълнолетни лица, техните

ОБЩИНА ГАБРОВО

семейства и близки, както и да осъществява, в сътрудничество с Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово, информационни кампании, превантивни програми и работи активно за преодоляване на стигмата и предразсъдъците към зависимите.

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ притежава следните лицензи:

- Лиценз № Л-3129-39 за предоставяне на социалната услуга „Застъпничество и посредничество“
- Лиценз № Л-3129-42 за предоставяне на социалната услуга „Терапия и рехабилитация“
- Лиценз № Л-3129-41 за предоставяне на социалната услуга „Обучение за придобиване на умения“
- Лиценз № Л-3129-40 за предоставяне на социалната услуга „Информирание и консултиране“
- Лиценз № Л-3129-219 за предоставяне на социалната услуга „Резидентна грижа“

Ежегодно Община Габрово сключва Споразумение за сътрудничество с Фондация „Общност в помощ на зависимите“ за съвместно реализиране на дейности, заложи в Националната стратегия за борба с наркотиците 2020 – 2024 г., обхващащи:

- Стратегическа задача 1.2. Разработване и прилагане на ефективни програми за селективна и индикативна превенция;
- Стратегическа задача 1.3. Повишаване на достъпа и ефективността на лечение, психосоциална рехабилитация и реинтеграция.

Дейността на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ в сферата на лечението и рехабилитацията на зависимости включва: Консултативен център и две програми за психосоциална рехабилитация - едната от резидентен, а другата – от нерезидентен тип.

➤ **Консултативен център**

За времето на отчетния период са осъществени над 100 консултации /на живо и по телефон/ с граждани от Габрово и от страната. Най-често към Фондацията се обръщат близки на лица, имащи злоупотреба или установена зависимост към психоактивни вещества, нуждаещи се от дългосрочна психосоциална рехабилитация.

И през 2023 г., както и предходната година, се наблюдава и значително нарастване на броя на лицата с хазартна зависимост, които търсят помощ и подкрепа.

Община Габрово, в изпълнение на сключеното Споразумение за сътрудничество с Фондацията, предоставя безвъзмездно помещение, намиращо се на територията, ползвана от Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център /2 етаж на зала Възраждане/ за индивидуални безплатни консултации на лица, проблемно употребяващи психоактивни вещества, злоупотребяващи с хазарт или с хранителни разстройства, както и на техните близки.

➤ **Психосоциална рехабилитация от резидентен тип**

През м. април 2021 г. Фондация „Общност в помощ на зависимите“ откри Терапевтичен център „Св. Илия“, в който се предоставя високопрагова програма за лечение на зависимост от алкохол, наркотични вещества, хазарт, хранителни разстройства. Програмата е резидентна, дългосрочна и прилага световнопризнат и доказан психосоциален терапевтичен модел за рехабилитация и ресоциализация на зависими.

ОБЩИНА ГАБРОВО

За реализирането на терапевтичните дейности в Центъра Фондация „Общност в помощ на зависимите“ е получила Съгласие по Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за осъществяване на Програма за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадено от Министерство на здравеопазването, НЦОЗА - № 1435/09.07.2021 г.

Екипът на Терапевтичния център включва: ръководител на програмата, психиатър, психолози, социални работници, социални консултанти с личен опит, медицинска сестра, счетоводител и помощен персонал.

През 2023 г. в Програмата за психосоциална рехабилитация от резидентен тип са включени общо 67 пълнолетни лица (60 мъже и 7 жени) с различна продължителност на участие в нея. Възрастовият диапазон на резидентите е от 18 до 60 години.

Дейността на Терапевтичния център включва както индивидуална работа, така и групови сесии на специалистите от екипа с резидентите.

➤ **Психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип**

Фондация „Общност в помощ на зависимите“ разкри и нерезидентна програма за психосоциална рехабилитация „Преоткрий се“, която е получила Съгласие по реда на Наредба № 8 от 7 септември 2011 г. за осъществяване на Програма за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества, издадено от Министерство на здравеопазването, Национален център по обществено здраве и анализи – Регистрационен № 1591/20.06.2022 г.

Нерезидентната програма включва индивидуални консултации, индивидуална и групова психотерапия, образователно и професионално ориентиране и подкрепа, превенция на рецидив, дейности за ресоциализация и социална реинтеграция, групи за взаимопомощ и др.

В програма участват два типа потребители на социалната услуга:

1. Лица, които са преминали през Терапевтичен център „Свети Илия“ - с. Поповци.
2. Лица, които не са преминали през Терапевтичен център „Свети Илия“ с. Поповци, но са с проблемна употреба или зависимост от психоактивни вещества.

През изминалата година в програмата са включени общо 50 участника, с които са сключени терапевтични договори.

Част от психосоциалната рехабилитация от нерезидентен тип е и програма „Риентри хаус“, която стартира в края на 2022 г. Тя е ориентирана към прехода на успешно завършилите резиденти за постепенната им и поетапна реинтеграция в социума.

Важна част от дейността на Фондацията е свързана и с работа с родители и близки на зависимите, включени с програмите за психосоциална рехабилитация. Групови срещи с тях се осъществяват регулярно веднъж месечно.

С оглед повишаване информираността на обществото по въпроси, свързани с проблемите на употребата на психоактивни вещества, екипът на Фондацията участва в множество организирани срещи с обществеността, съвместно с Превантивно-информационните центрове по въпросите на наркоманиите в градовете Велико Търново, Плевен, Стара Загора, Сливен, Хасково, Шумен, Разград, Търговище, Кърджали.

През 2023 г. Фондацията завърши проект „ОТ ТЕБ ЗАВИСИ РЕШЕНИЕТО!“, финансиран от фондация „Обществен борд на TELUS International Bulgaria“. В резултат е реновирано кухненското помещение в Терапевтичния център и е поставено началото на социалното

ОБЩИНА ГАБРОВО

предприятие на Фондацията. През месец ноември 2023 г. е получена регистрация в Регистъра на социалните предприятия към Министерството на труда и социалната политика като Социално предприятие Клас А с право за ползване на марката „Продукт на социално предприятие“.

През м. октомври 2023 г. се проведе второто издание на дарителската кампания на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ "Аз бягам с Кауза", която обхваща целия месец октомври и в която се включиха хиляди хора от цялата страна и чужбина в подкрепа на ресоциализацията на хората със зависимости. За втора поредна година основни партньори в кампанията бяха Превантивно-информационния център към Община Габрово и ОФК „Янтра“.

През 2023 г. Фондацията стартира и DMS кампания "Дари в помощ на зависимите - всеки живот е важен", чрез която се подпомага лечението на зависими.

През месец октомври в Националната футболна база „Бояна“ се проведе и спортно-терапевтичен лагер „10:0 за хората срещу зависимостите“, в който Фондацията се включи като организатор и като участник във футболния турнир.

Потребителите на услугите от резидентен и нерезидентен тип получават подкрепа от много институции и организации в Габрово, благодарение на което имат възможността да бъдат част от живота на общността и да осъществят своята постепенна адаптация и ресоциализация:

- ОФК „Янтра“ – Габрово предоставя абонаментни карти на момчетата, които са завършили успешно програмата в Терапевтичен център „Свети Илия“ и са останали да живеят в Габрово. Спортният клуб безвъзмездно предоставя на резидентите на ТЦ „Свети Илия“ да ползват тренировъчната база на клуба за провеждане на футболни занятия всеки съботен ден.
- Драматичен театър „Рачо Стоянов“ редовно предоставя безплатни билети за постановки на театъра за момчетата и момичетата от Фондацията.
- Подкрепата от НЧ „Будителите 2017“ е от самото създаване на Терапевтичния център – чрез провеждане на театрални работилници и групи за народни танци на територията на Центъра, както и с включване на младежите в различни инициативи на читалището.
- Младежи от Фондацията се включват във всички подходящи инициативи, организирани от Община Габрово – Карнавал, Узана поляна фест, „С колело за добро“.
- Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационният център имат разработена програма в подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависимите, както и за промяна в обществените нагласи към лицата с проблемна употреба на психоактивни вещества.

Дейностите, реализирани в изпълнение на тази програма са описани в раздел **III**.

ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ, точка 2.1. Съвместни дейности с Фондация „Общност в помощ на зависимите“.

Наред с консултативната и терапевтична дейност, една от мисиите на Фондацията е да работи за промяна на стигмата и нагласите към зависимите чрез активното им включване в доброволчески инициативи, които подпомагат тяхното възстановяване, усещането им за общност и подготовката им за последваща успешна ресоциализация в обществото.

През 2023 г. младежи от програмите за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип се включиха в следните доброволчески дейности:

ОБЩИНА ГАБРОВО

- „Приеми ме на село – Възраждане“ в село Жълтеш през месец август и в събитието „10 години „Приеми ме на село“ в село Новаковци, през месец септември;
- Почитване и облагородяване на обществени пространства в селата Боженци, Кметовци, Поповци;
- Подкрепа на ЖБД „Майчина грижа“ за организиране на изложба в МБАЛ „Тота Венкова“;
- Почитване на територията на новосъздадения културен център “Кристо и Жан Клод”;
- Участие в подготвителните дейности на Узана поляна фест.

III. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ НА ОБСНВ и ПИЦ - ГАБРОВО

Основните дейности на екипа ОбСНВ и ПИЦ са насочени към превенция употребата на наркотици чрез активното и целенасочено включване на училището и младите хора в дейности за информиране относно рисковете от употреба на психоактивни вещества, развиване на социални умения и компетенции, формиране на нагласи за здравословен начин на живот, повишаване на гражданската активност, както и предлагане на алтернативна ангажираност за свободното време.

РЕАЛИЗИРАНИ ДЕЙНОСТИ

1. Програми и кампании, разработени и реализирани от Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център по зависимости към Община Габрово

1.1. ПРОГРАМИ

1.1.1. НАЦИОНАЛНИ ПРЕВАНТИВНИ ПРОГРАМИ

Габрово е един от градовете в България, в който през учебната 2019/2020 година стартира пилотното изпълнение на две Национални програми за превенция употребата на психоактивни вещества. В ОУ „Неофит Рилски“ е въведена превантивна програма „Кодово име „Живот“, насочена към ученици 5-7 клас, а в ПГТ „Пенчо Семов“ – превантивна програма „От връстници за връстници“, обхващаща учениците от 8 до 11 клас. Основна цел на превантивните програми е предотвратяване употребата на психоактивни вещества и утвърждаване на здравословен начин на живот сред подрастващите.

Програмите са разработени от екипи на Националния център по наркомании, съвместно със специалисти от Превантивно-информационните центрове в страната, и одобрени за прилагане от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката

И двете програми използват предимно интерактивни методи и подходи и са насочени към развиване на социални и личностни умения и формиране на нагласи за живот, свободен от зависимости.

В Националните превантивни програми, освен обучения на ученици, са предвидени и информационни срещи с родители и учители, което е предпоставка за тяхната ефективност и възможност за обхващане на всички заинтересовани страни в процеса на превенция на рисковото поведение на учениците.

ОБЩИНА ГАБРОВО

След проведени няколко работни срещи с участието на кмета и заместник-кмета на Община Габрово, началника на РУО – Габрово, председателя на Общински съвет по наркотични вещества и директорите на учебни заведения в Габрово, бе взето решение Националните програми за превенция употребата на психоактивни вещества да бъдат въведени във всички учебни заведения през учебната 2023/2024 г., в минимум една паралелка на 5 или 8 клас.

• **Национална програма „Кодово име „Живот“**

Национална програма за превенция на употребата на психоактивни вещества в училищна среда за ученици V – VII клас „Кодово име „Живот“ е въведена пилотно през учебната 2019/2020 г. в ОУ „Неофит Рилски“ и се реализира от екипа на Превантивно-информационен център по зависимости.

През учебната 2022/2023 година в ОУ „Неофит Рилски“ приключи пилотното въвеждане на Националната програма и в края на изпълнението ѝ е извършено финално анкетно проучване за оценка на ефективността, данните са обработени и изпратени за анализ в НЦОЗА.

През учебната 2023/2024 г. екипът на ПИЦ-Габрово продължава да работи с ученици от ОУ „Неофит Рилски“ - от двете паралелки VI клас и от трите паралелки VII клас. Дейностите по реализирането на програмата продължават, като през втория учебен срок педагогическият съветник в училището, с методическата подкрепа на ПИЦ-Габрово, ще стартира обучителен курс за ученици от V клас.

Темите, по които се работи в рамките на Националната програма, са „Общуване“, „Самооценка“, „Влияние на средата“, „Електронен свят“, „Чувства и емоции“, „Целеполагане“, „Вземане на решения“, „Рисково поведение“, „Отстояване“, „Справяне с гнева и конфликта“.

През 2023 г. в Национална превантивна програма „Кодово име „Живот“ са включени 219 ученици от 5, 6 и 7 клас, с които са проведени 36 занятия.

• **Национална програма за универсална превенция срещу употребата на психоактивни вещества в гимназиален курс „От връстници за връстници“**

В изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците 2020-2024 г. и Плана за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово, ПИЦ Габрово продължава да работи по изпълнение на дейности в рамките на Национална програма за универсална превенция на употребата на психоактивни вещества “От връстници за връстници”.

Дейностите по програмата са насочени към три целеви групи - ученици от 8 до 11 клас, техните родители и педагогически специалисти.

През 2019 година в град Габрово Програмата стартира пилотно в ПГТ „Пенчо Семов“. През календарната 2023 година в училището се продължава да се развива дейността на доброволчески клуб за превенция и се провеждат обучителни тренинги с ученици по подхода „Връстници обучаващи връстници“.

Чрез интерактивни игри, работа в малки групи, обсъждане на казуси и видеа, учениците придобиват знания и развиват умения за справяне в рискови ситуации, свързани с употребата на наркотични вещества. Дискутират по важни за младите хора теми като приятелството, общуването с връстници и родители, начините за справяне с конфликтите и алтернативите на зависимостта. Чрез темите, включени в Програмата, учениците развиват своята емоционална интелигентност и умения как да разпознават, приемат и преработват по здравословен начин своите емоции. **През 2023 година са реализирани 24 учебни часа със 157 ученика от 7 класа /8 а и б, 9 а и б, 10 а и б, 11 а, б, в/.**

ОБЩИНА ГАБРОВО

В края на учебната 2023/2024 година успешно ще приключи първият пълен цикъл на изпълнение на Програмата в ПГТ „Пенчо Семов“ и Националният център за обществено здраве и анализи ще има възможност да изготви оценка на ефективността.

• **Обучения училищни специалисти**

С приемането на Националната стратегия за борба с наркотиците /2020 – 2024/ се разширяват ангажиментите на специалистите от ОБСНВ/ПИЦ в посока превантивна и обучителна дейност на областно ниво - обучения на специалисти от институции, работещи в сферата на превенцията и зависимостите, педагози, психолози, социални работници, членове на МКБППМН, обществени възпитатели и др.

За постепенното въвеждане на Националните превантивни програми във всички училища в страната, ОБСНВ и ПИЦ имат задължението да обучат училищни екипи от всяко учебно заведение в област Габрово.

На 21.06.2023 г. в х-л „МАК“ е проведено практическо обучение за прилагане на националните програми за универсална превенция на употребата на психоактивни вещества в гимназиален и прогимназиален етап за училищни специалисти от Габровска област.

На 27.06.2023 г. в Младежки център гр. Севлиево е проведено същото обучение за училищни специалисти от община Севлиево.

С двете срещи приключи обучителният етап за прилагане на програма „Кодово име Живот“ за ученици от 5-7 клас и на програма „От връстници за връстници“ за ученици от 8-11 клас в училищата на областта. Те бяха предшествани от теоретично обучение по теми като „Какво е превенция? Ефективни методи в превенцията“, „Рисково и асертивно поведение, свързано с употребата на наркотични вещества“, Причини, рискове и последици от употребата и злоупотребата на психоактивни вещества“ и др.

На училищните специалисти се предоставиха Ръководствата за прилагане на двете национални програми и всички приложения към тях.

Екипът на ПИЦ продължава да оказва методическа подкрепа на училищата, да провежда обученията на доброволческите клубове в училищата и в информационните срещи с родители.

• **Обучение на медицински специалисти**

С цел разширяване на училищните екипи, които ще прилагат Националните програми за превенция употребата на наркотични вещества, на 12.09.2023 г. специалистите от ПИЦ-Габрово организираха и проведоха обучение на медицински специалисти от учебните заведения. Те бяха запознати с целите и методите на програмите, темите на уроците, както и с документите, които следва да се попълват и отчитат.

• **Обучения на родители**

В изпълнение на дейностите, заложи в Националните програми, ОБСНВ и ПИЦ организираха през месец юни 2023 г. тематична среща за родителите на учениците от ПГТ „Пенчо Семов“, включени в Националната програма. Темите, които представиха специалистите от ПИЦ, бяха свързани с актуалната ситуация по отношение употребата на наркотични вещества от младежи в област Габрово; рискови и защитни фактори по отношение на различни зависимости, ролята на родителите в процеса на превенция на употребата на психоактивни субстанции. Родителите получиха съвети и препоръки за ефективни стратегии при общуване с тийнейджърите. На срещата присъстваха 11 родители.

Зависимостта е проблем, който се формира при взаимодействието на различни рискови фактори. Въпреки че условно рисковите фактори се разделят на биологични, индивидуални (психологични) и социални - семейни (вътрешносемейна среда) и извънсемейни (училище, връстници), всички те се интегрират в семейството, защото в него се срещат, съществуват и взаимодействат генетичните, индивидуалните и средовите фактори.

За пристрастяването към психоактивни вещества голямо влияние оказват именно фамилените фактори като семейна структура, модели на интеракция между членовете на семейството, вид и начин на разпределяне на ролите, семейни норми и ценности, стил на родителстване, семейни коалиции и др.

Съгласно данните от редица изследвания, сред учениците, употребяващи психоактивни вещества, неколкостранно по-често са налице данни за дисфункционални семейни взаимоотношения, включително семейни конфликти и чувство за недостатъчна емоционална връзка с родителя в сравнение с групата връстници, неупотребяващи ПАВ.

В тази връзка, превенцията на зависимостите не може да бъде ефективна, ако в нея не е въввлечена активно социалната среда на подрастващите и най-вече училището и семейството.

Липсата на ангажираност по проблема от страна на родители и близки е една от причините за увеличаващия се брой на младежи, които попадат в капана на наркотичните вещества. Често именно грешки на родителите във възпитанието и липсата на знания и умения за справяне с първите признаци за злоупотреба с наркотици водят до задълбочаване на рисковото поведение и формиране на зависимост.

1.1.2. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ИНФОРМИРАНИЯТ ИЗБОР“

Основна задача на ОбСНВ и ПИЦ е да търсят подходящи, атрактивни и иновативни форми и методи, с които да информират за опасностите от употребата на наркотични вещества, да развиват личностните и социални умения на подрастващите, да формират нагласи за здравословен начин на живот и предлагат позитивни алтернативни на рисковото поведение.

В дейността си сред младите хора специалистите от ОбСНВ и ПИЦ се основават на принципите на позитивната превенция, концентрираща се върху засилване на протективните фактори, откриване на потенциала на личността и развиване на позитивните житейски умения у децата и младежите, както и откриване и подпомагане на резервите и потенциала на семейната и училищна среда.

Превенцията на рисковото поведение сред подрастващите е водена и от разбирането за комплексна/интегративна превенция, предлагаща цялостен поглед върху различните форми на заплахата в годините на развитие на младия човек и върху подобряване на неговите житейски умения. Различните видове проблемно поведение – употреба на психоактивни вещества, хранителни разстройства, хазарт, прекомерно използване на социални мрежи и компютърни игри, насилие и агресия, престъпност, училищни неуспехи, са свързани помежду си. Причините за тях са сходни и следва да бъдат третираны като различни симптоми с един и същ източник на проблемите при тийнейджърите.

Основавайки се на посочените принципи и подходи, ОбСНВ и ПИЦ имат разработена мултимодулна превантивна програма „Информираният избор“, с основна цел ограничаване на проблема с употребата и злоупотребата с наркотични вещества и рисковото поведение сред младите хора.

Програма „Информираният избор“ включва:

ОБЩИНА ГАБРОВО

- Тренинги за превенция на рисковото поведение и промоция на здравословен начин на живот, насочени към ученици от 1-ви до 12-клас;
- Информационни срещи и обучителни семинари за родители;
- Информационни срещи и обучителни семинари за педагози, психолози и медицински специалисти от учебните заведения.

През 2023 г., в рамките на превантивна програма „Информираният избор“, са **проведени 52 занятия в 9 училища в Габрово**: ОУ „Ран Босилек“, ОУ „Христо Ботев“, ОУ „Иван Вазов“, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, СУ „Райчо Каролев“, СУ „Отец Паисий“, ПТГ „Пенчо Семов“, ПТГ „Д-р Н. Василиади“ и ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“. Обхванати са над **1000 ученици от 5 до 11 клас**, като сред най-предпочитаните за дискусия теми при учениците от прогимназиална степен са „Употреба на енергийни напитки и райски газ – рискове и заблуди“, „Зависимост към интернет – причини и последици“ и „Легални психоактивни вещества – рискове и последици“, а за гимназистите – „Митове и факти за наркотиците“, „Рискове и последици от злоупотребата с Интернет“, „Конформизъм, асертивно поведение и групов натиск“, „Видове ПАВ и ефекти от тяхната употреба“, „Рисково поведение. Рискови ситуации“ и др.

1.1.3. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „СПРИ! ДРОГА НА ПЪТЯ“

Общинският съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационният център към Община Габрово, съвместно със служителите от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР – Габрово, стартираха през учебната 2017/2018 г. превантивна програма „Спри! Дрога на пътя!“ за повишаване на информираността на учениците в 11-ти и 12-ти клас относно рисковете при шофиране след употреба на психоактивни вещества.

Превантивна програма „Спри! Дрога на пътя!“ е одобрена за реализиране от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката, като отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества, както и на европейските стандарти за качество на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомани.

„Спри! Дрога на пътя!“ е включена като стратегическа задача и в Плана за сътрудничество и координация между институциите в реализиране на дейности по превенция употребата и разпространението на наркотични вещества сред учениците в област Габрово. Реализира се за шеста поредна година от ПИЦ – Габрово в партньорство с инспектори от сектор „Пътна полиция“ към ОД на МВР – Габрово.

Основна цел на програмата е превенция на рисковото поведение, свързано с шофиране след употреба на психоактивни вещества. Учениците се включват в два учебни модула по 45 минути и имат възможност за участие в публична, креативна кампания в подкрепа на каузата за намаляване броя на водачите, шофиращи след употреба на психоактивни вещества.

За календарната 2023 година три учебни заведения на територията на област Габрово са подали заявка за включване на свои ученици в дейностите по програмата. Обхванати са общо 156 ученика, от 11 в, 12 а и 12 б клас на ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, всички пет паралелки от 11 клас на ПТГ „Д-р Никола Василиади“ и учениците от 12 клас на СУ „Райчо Каролев“, гр. Габрово.

През месец ноември екип експерти от отдел „Зависимости“ към Национален център за обществено здраве и анализи към Министерство на здравеопазването извърши мониторинг на

ОБЩИНА ГАБРОВО

място за качеството на изпълнение на програмата. Проверката не установи нарушения и необходимост от издаване на препоръки за промяна на програмата.

Превантивните програми „Информираният избор“ и „Спри! Дрога на пътя!“ са програми, чиято реализация се случва в училищна среда, в рамките на часовете на класа. Ежегодно, преди началото на учебната година, ОбСНВ и ПИЦ изпращат писма на учебните заведения с темите по превантивните програми. Всяко училище преценява нуждата си от обучения за превенция на рисковото поведение от външни специалисти и подава график за тях в рамките на часовете на класа.

За съжаление, липсата на системни и последователни дейности за превенция употребата на наркотични вещества прави невъзможно измерването на ефективността на тези програми.

Благодарение на пилотното въвеждане на две Национални програми за превенция на употребата на психоактивни вещества в две габровски училища, за първи път на национално ниво ще има възможност за измерване на ефективността на превантивни програми.

Може само да се предполага какви са причините за слабия интерес към възможността експерти по превенция на зависимости да провеждат обучения на ученици. Според част от училищните психолози и педагогически съветници, часовете на класа са твърде малко за всички планирани теми и с приоритет са задължителните, които са по изискване на Министерство на образованието и науката. А за да бъде превенцията ефективна, е нужна системна и целенасочена работа както в семейна, така и в училищна среда. Дейности от типа „имаме проблем в този клас, елате и проведете един час на класа“ не водят до никакъв резултат, обезсмислят превенцията и служат единствено за отчитане, че училището е „предприело действия“.

Същевременно, сред част от педагозите продължава да има неразбиране относно съвременните и доказали ефективността европейски и световни практики в сферата на превенцията. Отдавна са отхвърлени превантивни подходи от типа „информирание за последиците от употреба на наркотици“, „информирание за видове наркотици и тяхното въздействие“, „плашене за рисковете от употреба“, „пускане на страшни филми за последиците“, „срещи с „бивши“ зависими“. Всички тези „превантивни“ дейности не само нямат никакъв ефект, но дори съществува реален риск от възбуждане на любопитство към психоактивните вещества, желание за доказване и нарушаване на граници и правила, и усещане, че спирането на употреба не е никакъв проблем.

Съвременните подходи в превенцията се основават предимно на позитивната психология и залагат на развиване на социалната и емоционална интелигентност при децата и младежите. За са бъде ефективен този подход обаче, е нужна системна работа както в училищна, така и в семейна среда.

От друга страна, следва във всяко учебно заведение да има абсолютна нетърпимост и адекватни последващи действия спрямо ситуации, свързани с употреба и разпространение на наркотични вещества в училищна среда. Реалността е съвсем различна. Преобладаващо такива случаи, по възможност, се скриват, не се търси подкрепа от специалисти, не се информират ангажирани по проблема институции, от което най-засегнати са именно децата и младежите. За такива случаи се научава най-често, ако са свързани с криминални прояви или намеса на спешни медици.

ОБЩИНА ГАБРОВО

Осъзнавайки сериозността на проблема с употребата на наркотични вещества от ученици, със Заповед №РД09-3543/01.11.2023 г. Министъра на образованието утвърди Механизъм за действие и алгоритъм към него в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества в училище, дейности за повишаване на професионалната подготовка на училищните психолози в тази посока и информационни дейности с цел превенция. Заповедта е връчена на началниците на РУО, които да я сведат за изпълнение до директорите на всички учебни заведения.

След проведени няколко работни срещи в РУО – Габрово с представители на ОбСНВ, ОДМВР и отдел „Закрила на детето“ за обсъждане на приетия Механизъм, до всички училища на областта РУО – Габрово е изпратило писма с указания да бъдат изготвени и приети училищни Механизми с конкретни правила и процедури за действие при употреба и разпространение на наркотични вещества, с които да бъдат запознати всички ученици и родители.

Първа стъпка при случай на разпространение и употреба на психоактивни вещества е директорът на учебното заведение да създаде екип за взаимодействие с отговорните институции за изготвяне на план за подкрепа на засегнатия ученик и/или план за превенция с цел предпазване на останалите ученици. В мултидисциплинарния екип следва да бъдат включени представители на отдел „Закрила на детето“, на РУ на МВР, на РУО и на ОбСНВ/ПИЦ.

До настоящия момент /месец март 2024 г./ в ОбСНВ/ПИЦ не е постъпвала информация за случай на употреба или разпространение на наркотични вещества в училище от област Габрово.

1.1.4. ЛИДЕРСКА МЛАДЕЖКА ПРОГРАМА НА ОБСНВ И ПИЦ

Лидерската програма има за основна цел предотвратяване, отлагане или намаляване на употребата на психоактивни вещества чрез превантивни дейности в извънучилищна среда, реализиращи се с подкрепата на младежи-доброволци от 12 до 29 години.

Лидерската програма на ОбСНВ и ПИЦ - Габрово е одобрена за реализиране от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката, като отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества, както и на европейските стандарти за качество на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомани.

Съвременните изследвания категорично посочват, че превенцията от връстници е най-ефикасният подход при осъществяване на превантивните програми. В тийнейджърска възраст обикновено младежите са на етап в емоционалното си развитие, в който изживяват криза на доверието към възрастните /в т.ч. и родителите/ и започват да търсят идентификация в групите от връстници. Поведението и нормативните убеждения на връстниците стават за подрастващите много по-достовърни и атрактивни като модел за собственото поведение.

Реализирането на Лидерската програма спомага за:

- Интегриране и активизиране на училищната среда;
- Промоция на здравословния стил на живот;
- Ранно разпознаване на проблемите на младежите, свързани с рисково поведение: употреба на психоактивни вещества, агресия, насилие и др. и тяхното решаване;
- Изравняване на шансовете за участие в живота на училищната общност на учениците от рискови групи – с дисфункционални семейства, с риск от отпадане от образователната

ОБЩИНА ГАБРОВО

система, слаба мотивация за учене, ниска успеваемост, участие в неформални групи с противообществени прояви и т.н.;

- Откриване, активизиране и развиване на собствения потенциал на младия човек;
- Създаване на реално действаща и трайна система за взаимопомощ, подкрепа и комуникация между младите хора и механизъм за ограничаване на негативните явления сред младежите в училищна и извънучилищна среда.

Реализирани дейности в рамките на Лидерската програма през 2023 г.:

➤ **Клуб за превенция на рисковото поведение „Мечтатели“**

С подкрепата на училищното ръководство и психолога, в СУ „Отец Паисий“ през 2023 г. бе сформирани Клуб за превенция на рисковото поведение „Мечтатели“. В клуба са включени 12 ученици от 5/6 клас. Обучителната програма на клуба се води от специалисти от ПИЦ.

Основна цел на клуб „Мечтатели“ е развиване на емоционалната интелигентност, личностните и социални умения, креативността и творческите заложби на подрастващите. Използвайки иновативни методи за превенция и интерактивни подходи за работа, учениците развиват потенциала на личността си, формират умения за свободно себеизразяване и справяне в различни рискови ситуации.

Доказано е, че именно чрез дейности за стимулиране на творческия потенциал на децата, чрез развиване на лидерски качества, умения за работа в екип, повишаване на самооценката и увереността, те могат да бъдат защитени от опасностите, свързани с различни рискови поведения – агресия, насилие, употреба на цигари, алкохол и наркотични вещества, формиране на поведенчески зависимости към компютърни игри, хазарт и други.

Занятията на клуба се провеждат един път месечно, в рамките на един астрономичен час.

➤ **Среща за споделяне на опит между младежи-доброволци от Превантивно-информационните центрове в Габрово и Велико Търново**

На 6 декември 2023 г., по повод Международния ден на доброволеца, в Габрово се проведе среща за обмяна на опит и добри практики между младежи – доброволци от Превантивно-информационните центрове в Габрово и Велико Търново. Младежите представиха дейностите, които реализират в своите градове, с цел превенция на рисковото поведение сред връстниците си и споделиха за трудностите, които срещат при осъществяване на инициативите и за положителните резултати от работата си, които ги мотивират да бъдат активни доброволци.

В рамките на посещението на младежите от Велико Търново бе организирана и среща между доброволците от двата града и момичета и момчета, преминали успешно лечение от зависимост в Терапевтичен център "Свети Илия". Те споделиха за борбата си със зависимостта, за трудностите, които преодоляват ежедневно, за загубите в живота си и за мечтите, които предстои да сбъдват. Техните искрени послания към младите хора бяха да споделят повече с родителите и близките си, да не общуват само виртуално с връстниците си, да подбират внимателно приятелите си и най-вече да не опитват никога наркотици, защото удоволствието от тях е измамно, а рискът да попаднеш в капана им - огромен.

➤ **„Ден на отворените врати“ в Окръжен Съд и Окръжна прокуратура – Габрово**

На 5 април 2023 г. е проведена традиционната за Окръжен съд и Окръжна прокуратура – Габрово инициатива – „Ден на отворените врати“, по време на която са осъществени срещи с

ОБЩИНА ГАБРОВО

ученици от габровски училища. Участие в Деня на отворени врати взеха и младежи-доброволци към ПИЦ – Габрово.

Освен темата за предизвикателствата на съдийската професия, акцент по време на срещата с учениците бяха темите за зачестилите случаи на дела, свързани с държане и разпространение на наркотични вещества, както и управлението на моторни превозни средства след употреба на наркотици. Подчертани бяха високата обществена опасност на подобно противоправно поведение и предвидените в закона наказания за такива деяния.

Прокурори от Окръжна прокуратура-Габрово запознаха учениците с професията на магистрата, правомощията и функциите на участниците в наказателното производство. Младежите получиха информация за правата и задълженията на участниците в съдебния процес, за видовете дела, по които участва представител на прокуратурата и основните правомощия на прокуратурата.

Участниците в срещата проявиха интерес към най-често извършваните престъпления на територията на Габровски съдебен район. Сред тях са кражби, управление на МПС след употреба на наркотични вещества и алкохол, държане и разпространение на високорискови наркотични вещества, престъпления по транспорта и др. Специално внимание бе обърнато и на случаи на закани с престъпление към малолетни, опасност от насилие и употреба на наркотични вещества сред подрастващите, както и случаи, при които малолетни и непълнолетни лица могат да станат жертви на изнудване и на престъпления против половата неприкосновеност в социалните мрежи.

➤ **Летни занимания в село Поповци**

В рамките на ежегодната лятна програма за деца и младежи, организирана от НЧ "Дядо Стойно – 1927", с. Поповци, доброволци от Младежки съвет по наркотични вещества и представители на ПИЦ, проведоха на 8 юли 2023 г. едномесечен обучителен тренинг на участниците в летните занимания.

Проведено бе обучение за опасностите, свързани с различни зависимости – тютюн, алкохол, наркотични вещества, интернет зависимост. Акцент бе поставен и върху „модерните“ вещества – райски газ и смятаните за безвредни вейп и електронни цигари.

За децата и младежите от Поповци бяха организирани и интерактивни и състезателни игри с цел популяризиране на здравословния начин на живот.

1.1.5. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ЗАЕДНО ИЗВЪН ЧАС“

Превантивна програма „Заедно извън час“ е одобрена за реализиране от Министерство на здравеопазването и Министерство на образованието и науката, като отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на употребата на наркотични вещества, както и на европейските стандарти за качество на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании.

Програмата е една от най-атраktivните и успешни превантивни програми, реализираща се за пета поредна година и привличаща много желаещи за включване младежи.

Нейна основна цел е превенция на рисковото поведение сред младежите и промотиране на здравословен начин на живот чрез спорт, туризъм, изкуства и неформално образование. „Заедно извън час“ представя на участниците различни възможности за оползотворяване на свободното време в Габрово и околността.

През 2023 г. са реализирани следните активности по Програма „Заедно извън час“:

- На 12 април 2023 г. ПИЦ Габрово организира посещение в РЕМО „Етър“ на 10 ученици от 6 и 7 клас от различни габровски училища. В музея децата се запознаха с историята му от възникването до наши дни и участваха в творческа работилница „Открий какво умееш“. Там имаха възможност да се научат за традиционния български занаят „гайтанджийство“ - как се плетат гайтани и къде намират приложение в съвременния свят. Всеки участник сам си изработи и цветна гривна от гайтани с различни орнаменти.
- На 27 юли 2023 г. 17 младежи се включиха в туристически поход от село Солари до Иванилския водопад. Походът бе съчетан с почистване на екопътеката и с провеждане на тренинг на открито, включващ игри за развиване на социални умения – вербална и невербална комуникация, работа в екип, толерантност и взимане на аргументирани решения.
- На 30 октомври, по повод Деня на будителите – 1 ноември, ПИЦ организира традиционната образователна игра „Луда надпревара“, в която се включиха 19 ученици от габровските гимназии. Играта е със състезателен характер и в нея участниците разшифроват кодове и тайни послания, решаваха различни задачи, откриват културни и исторически обекти в града и имат възможност да обогатят своите знания по география, литература, история и т.н. Разнообразните предизвикателства изискват от участниците да проявяват стратегическо мислене и съобразителност, бързина и работа в екип, логическо мислене и креативност.

През месец ноември 2023 г. експерти от отдел „Зависимости“ към Национален център за обществено здраве и анализи към Министерство на здравеопазването извършиха мониторинг на място за качеството на изпълнение на програмата. Проверката установи, че програмата се реализира в съответствие със заложените параметри и няма необходимост от издаване на препоръки за нейното изпълнение.

1.1.6. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ПРИЕМИ МЕ НА СЕЛО“

През 2023 г. инициативата на Община Габрово „Приеми ме на село“ отбеляза своя 10-годишен юбилей. От 2013 г., когато в село Новаковци бе посрещната първата група „внучета назаем“, до 2013 г. в „Приеми ме на село“ са се включили 563 деца и младежи от цялата страна, от български общности в чужбина /Англия, Германия и Испания/, както и младежи от побратимените на Габрово градове Аалст, Белгия и Митици, Русия. Селата в община Габрово, които са посрещали участници в „Приеми ме на село“ са 22. Сред тях, село Новаковци е било домакин на инициативата 6 години, селата Стоевци, Враниловци, Армените и Съботковци – 4 години, а 3 години - Беломъжите, Поповци, Донино и Жълтеш.

През 2013 г. „Приеми ме на село“ започна като лятна програма за младежи на възраст от 15 до 29 г. Постепенно, благодарение на опита, който се натрупваше в годините и желанията на деца, младежи, родители и жителите на селата, „Приеми ме на село“ се разви и предложи различни форми и възможности за участие:

- „Приеми ме на село“ за младежи от цялата страна на възраст от 15 до 29 г. – те се настаняват в домовете на баба и дядо „под наем“ и се включват активно в целия живот на селото. Провежда се в рамките на 7 дни.

ОБЩИНА ГАБРОВО

- „Приеми ме на село – Джуниър“ за деца на възраст 9-14 г. от цялата страна - настаняват се в домовете на баба и дядо „под наем“ и изучават българските традиции, обичаи и фолклор. Провежда се в рамките на 7 дни.
- Дневен лагер „Приеми ме на село“ за деца на възраст 9-14 г. от Габрово – прекарват деня на село, където имат организирани различни активности, а следобед се прибират в Габрово. Провежда се в рамките на 5 дни.
- Академия „Приеми ме на село“ за младежи на възраст 15 - 29 г. от цялата страна. Участниците са настанени в хотел или къща за гости. В програмата на Академията са включени различни дейности, свързани с опознаване на бита и традициите на габровския регион. Провежда се в рамките на 7 дни.
- Дневен лагер „Приеми ме на село“ за младежи на възраст 15-18 г. от Габрово – освен с изучаване на български традиции, обичаи и фолклор, младежите помагат и в дейности за почистване и облагородяване на селата. Провежда се в рамките на 5 дни, от сутрин до следобед.
- „Приеми ме на село – Възраждане“ – за младежи над 18 години от цялата страна. В този формат младежи се настаняват в къщи за гости и се включват активно в ремонтни дейности на обществени сгради, спирки, детски площадки; почистват тревни площи, гробищни паркове, възстановяват селски чешми, кладенци и други. Провежда се в рамките на 7 дни.

Основните дейности, които се осъществяват в рамките на „Приеми ме на село“, са в няколко направления: Кулинарно наследство; Фолклорни традиции; Традиционни занаяти; Селски бит и Доброволчески труд за облагородяване на селата.

Въпреки това разнообразие от форми за реализиране на „Приеми ме на село“, през всичките 10 години, инициативата запази каузата си и своите основни цели:

- Съхраняване и популяризиране на живото културно наследство на нашия народ – традиции, обичаи, фолклор, занаяти и ценности, чрез предаване на знания и опит от възрастното на младото поколение, в автентична за българската култура среда;
- Облагородяване на малки населени места чрез доброволен труд.

За десетгодишния период на „Приеми ме на село“ са изработени 6 филма, една книжка, кулинарен календар. Пълна информация за реализираните дейности има в сайта на инициативата: <https://www.priemimenaselo.eu/>; YouTube канала „Приеми ме на село“ и в страницата във Фейсбук.

През юни 2016 г. Община Габрово получи свидетелство за регистрация на марката „Приеми ме на село“ от Патентно ведомство на Република България.

За десет години „Приеми ме на село“ създаде устойчив и адекватен на местните условия модел за запазване и оживяване на културното наследство, основан на доброволно участие и партньорство между поколенията.

Инициативата може да бъде и пример за добра практика по отношение на доброволчеството сред младите хора като неизползван ресурс за изучаване и опазване на местното културно наследство. Тя е едно от възможните решения на съвременните проблеми, свързани с

ОБЩИНА ГАБРОВО

бездуховността, с отдалечаването на младите от земята, от нашето културно богатство – фолклор, традиции, обичаи и всички онези неща, които ни карат да се гордеем, че сме българи.

За десетте години на реализацията си „Приеми ме на село“ получи признание не само на национално, но и на европейско и световно ниво:

- През 2014 година филмът за реализиране на „Приеми ме на село“ 2013 г., продуциран от Община Габрово, бе включен в Международния Тур Филм Фест „На източния бряг на Европа“, където спечели специалната награда на журито за „Иновативен туристически продукт“.
- През 2014 година инициативата е отличена с диплом в годишните награди „Прокултура 2014“ на Българската асоциация на работодателите в областта на културата (БАРОК).
- 2017 година „Приеми ме на село“ печели призовото място в националния екоконкурс „Енерджи Глоуб“ за 2017-а година в категория „Младеж“. Българският проект, наред с националните победители от 180 държави, е представен на световната публика в онлайн платформата на конкурса, който се провежда под патронажа на ЮНЕСКО и Програмата на ООН за околната среда.
- През 2018 г. „Приеми ме на село“ печели годишната награда за проект, насочен към превенция употребата на наркотични вещества. Наградата е на групата „Помпиду“ на Съвета на Европа за сътрудничество в борбата срещу злоупотребата и незаконния трафик на наркотици, а инициативата е отличена заедно с още два проекта от Гърция и Турция измежду 18 кандидатури.

През юбилейната 2023 година в рамките на „Приеми ме на село“ бяха реализирани следните дейности:

- **Дневен лагер „Приеми ме на село“ за младежи на възраст 15-18 г. от Габрово, от 3 до 7 юли 2023 г.**

В рамките на едноседмичния дневен лагер за младежи на възраст 15-18 години 20 момчетата и момичета гостуваха в селата Враниловци, Армения и Съботковци. Заедно с местните жители те се трудиха, приготвиха традиционни български ястия, научиха за историята на селата, танцуваха народни хора. За петте дни на село младежите успяха да почистят моста, двора на селския храм и самата църква в с. Съботковци, да подредят книгите в читалищната библиотека, да облагородят района на читалището в с. Враниловци, да приберат и подредят дърва за огрев, да боядисат и почистят автобусната спирка в с. Армения.

- **„Приеми ме на село – Възраждане“ за младежи над 18 г., от 7 до 13 август 2023 г.**

За втора поредна година „Приеми ме на село – Възраждане“ се проведе в село Жълтеш. Включиха се 20 младежи от страната. В рамките на една седмица изцяло бе обновена и освежена е още една автобусна спирка в Жълтеш, почистена и лакирана бе беседката, перилата на двата моста – боядисани. Почистена и боядисана бе и дограмата на читалището в селото, окосени бяха тревните площи, почистени бяха дворът на църквата и местният гробищен парк. Активна помощ участниците в „Приеми ме на село“ получиха и от момчета от Терапевтичен център „Свети Илия“.

Всички участници посетиха и РЕМО „Етър“, където имаха възможността да се докоснат до автентични български занаяти.

- **Събитие, посветено на 10 годишнината на „Приеми ме на село“**

ОБЩИНА ГАБРОВО

На 9 септември, в село Новаковци, бе организирано събитие по повод 10 години „Приеми ме на село“, в което се включиха почти всички „приемни“ села през годините, както и над 50 деца и младежи от цялата страна, участвали в инициативата.

Всяко село имаше своя шатра, на която бяха демонстрирани автентични занаяти, изделия от традиционната българска кухня, както и много спомени от „внучетата назаем“ – снимки, писма, албуми, изработени от тях сувенири, дневници и т.н.

На сцената на поляната читалищата се представиха със своите фолклорни и театрални групи.

Програмата на събитието включваше и:

- Приготвяне на традиционна лютеница с шеф Иван Звездев. За всеки гост имаше подарък – бурканче от приготвената на място лютеница.
- Надпревара за майсторско месене и печене на пърленки.
- „Фермерски“ игри с Димитър Господинов – Гуспата.
- Селска седянка и Младежка шатра, представящи забавленията на младежите в миналото и днес.

Събитието за 10 годишнината събра над 300 участници, приятели и съмишленици на каузата на „Приеми ме на село“.

1.1.7. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „МАТИК“

С цел повишаване ефективността на работа в областта на превенция употребата на наркотични вещества и рисковото поведение сред младите хора, екипът на Общинския съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационния център към Община Габрово насочи усилията си към предлагане и прилагане на нови методи, техники и подходи за въздействие върху подрастващите, а именно – превенция чрез изкуство.

От м. ноември 2022 г. стартираха дейности по нова Програма за превенция на рисковото поведение, развиваща емоционалната интелигентност, личните и социални умения на младите хора, както и тяхната креативност и творчески заложби, наречена „МАТИК – Младежко Ателие за Творчество И Креативност“.

Превантивна програма „МАТИК“ има за цел да стимулира творческия потенциал на подрастващите; да открива и стимулира положителните им качества; да развива лидерски умения и умения за работа в екип. Програмата способства за намаляване на тревожността и стреса и повишаване на увереността на децата и младежите.

Програма „МАТИК“ включва дейности в три модула, както следва:

Модул 1 - Арт ателие - Работи се с различни изобразителни материали - рисуване, апликиране, работа с глина, работа с природни материали, декупаж, изработване на колажи, плетене, както и различни игри, упражнения, работа с карти, терапевтични приказки и други средства и методи за изграждане на социални умения.

Модул 2 - Фотоателие – Участниците получават задачи на различни теми и се изработват колажи със снимки, вестници и списания, плакати, макети и др.

Целева група по Модул 1 и 2 са деца на възраст от 11 до 13 години.

Модул 3 – Кино работилница – Прожектират се игрални филми, свързани с проблемите на младите хора, които са последвани от дискусии.

Целева група по Модул 3 младежи на възраст от 14 до 17 години.

През 2023 г. са се провели 9 тематични занятия по Модул 1, с участието на 12 деца от габровските училища и 3 занятия по Модул 3 с 6 ученици от гимназиите.

1.1.8. ПРЕВАНТИВНА ПРОГРАМА „ЗДРАВЕЙКО“

ОбСНВ и ПИЦ имат разработена превантивна програма „Здравейко“, насочена към деца на възраст 7-11 години, която е получила Съгласие за осъществяване на програма за превенция на употребата на наркотични вещества с Рег.№ 222/18.04.2018 г., в съответствие с Наредба № 6 от 11.04.2014 г., издадено от Министерство на образованието и Министерство на здравеопазването.

Основна цел на програмата е стимулиране на здравословния начин на живот сред подрастващите, развиване на личностни и социалните им умения и формиране на здравна култура, която да стане основа и източник на здравословен начин на живот и предпоставка за ефективна профилактика на рисковото поведение сред юношите, в това число и употребата на наркотични вещества.

„Здравейко“ акцентира върху компонентите на здравословния начин на живот, включващи дневен режим, лична хигиена, здравословно хранене, спорт и туризъм, двигателна култура, запознаване с рисковете от различни зависимости – компютърни игри, телевизия, употреба на алкохол, цигари, наркотични вещества.

Проблемът за здравното възпитание на децата е първостепенен и обучението в здравословен начин на живот се третира като една от основните образователни цели. Здравото на човека и в частност на детето включва три основни компонента, които са неотделими един от друг. Това са физическото здраве, което позволява на детето да играе и да се храни пълноценно; психическото здраве, благодарение на което детето може да мисли, изразява емоциите си и да развива своята личност; социалното здраве, което е възможно единствено при общуване с други хора.

Това са и трите основни компонента, заложили в основата на превантивна програма „Здравейко“:

- Здравословно хранене и лична хигиена – първи модул „Здравейко– ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ“;
- Спорт и двигателна култура - втори модул – „ЗДРАВЕЙКО СПОРТУВА“;
- Емоционална интелигентност и социално здраве - трети модул – „ПРИЯТЕЛИТЕ НА ЗДРАВЕЙКО“.

Програмата се осъществява в училищна среда, по време на следобедните занятия на учениците 1-4 клас или по време на Летните занимания, под формата на игри и чрез интерактивни методи и техники, съобразени с целевата група - отборни игри, игри със състезателна и познавателна цел, игри за доверие, екипност, толерантност, креативност и др.

Първи модул – „ЗДРАВЕЙКО – ЗДРАВΟΣЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ“:

Базисен модул, даващ информация на учениците относно полезните и вредни храни и вещества, здравословния дневен режим и вредните навици.

Втори модул – „ЗДРАВЕЙКО СПОРТУВА“:

Модулът се провежда по време на следобедните занимания за ученици от 1 до 4 клас във физкультурния салон на учебното заведение, с активното участие на младежи - доброволци към ПИЦ и младежи от спортните клубове в гр. Габрово. „Здравейко спортува“ включва спортни и състезателни игри, с информация за различните спортове и ползата от физическа активност на децата.

Трети модул – „ПРИЯТЕЛИТЕ НА ЗДРАВЕЙКО“:

Модул, насочен към психичното здраве на децата, емоционалната интелигентност и социалните умения, важноста на позитивното общуване и изграждането на здравословни взаимоотношения с възрастни и връстници. Обръща се внимание на способността на децата да разпознават чувствата и емоциите си, да се справят с негативните си преживявания и общуват с останалите по сигурен и безопасен за самите тях начин.

През 2023 година програмата „Здравейко“ е реализирана през м. юни, по време на Летните занимания, като екипът на ОБСНВ и ПИЦ е провел 3 занимания с ученици от ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, 4 занимания с ученици от ОУ „Неофит Рилски“, 2 занимания с ученици от ОУ „Христо Ботев“, 4 занимания с ученици от СУ „Отец Паисий“, 2 занимания с ученици от СУ „Райчо Каролев“ и 1 занятие с ученици от ОУ „Иван Вазов“.

Общият брой на децата, включени в превантивна програма „Здравейко“ за 2023 г., е 273.

1.1.9. ПРОГРАМА ЗА СЕЛЕКТИВНА ПРЕВЕНЦИЯ В ЦНСТ ЗА МЛАДЕЖИ БЕЗ УВРЕЖДАНИЯ

В изпълнение на Стратегическа задача 1.2. Разработване и прилагане на ефективни програми за селективна и индикативна превенция от Националната стратегия за борба с наркотиците 2020 – 2024 г., през 2022 година екипът на ПИЦ – Габрово започна реализирането на програма за селективна превенция с потребителите на ЦНСТ за младежи без увреждания в Габрово.

Основна цел на дейностите по селективна превенция е да се предотврати възникването или усложнението на здравно-социални последици, свързани с употреба на наркотици (включително алкохол) сред деца и младежи от идентифицирани уязвими групи, за които има висок риск от развитие на проблемна употреба и зависимост, чрез ранно установяване, превантивна намеса и психологична подкрепа.

Съвместната работа на ПИЦ – Габрово и ЦНСТ стартира през месец октомври 2022 година и продължи до края на учебната година (месец юни 2023г.).

Срещите с резидентите на ЦНСТ се провеждаха два пъти месечно в две основни направления:

- Развиване на социални умения чрез интерактивни методи и неформално образование - работи се за разпознаване на емоции и чувства, подобряване на общуването, отстояване на позиция и справяне с проблемни и конфликтни ситуации, превенция на употребата на психоактивни вещества и формиране на нагласи за здравословен начин на живот.
- Видео дискусии – включване на младежите от ЦНСТ в дискусии по житейски проблеми и анализ на рискови ситуации, близки до тяхното ежедневие, които са провокирани от видео материали и филми с превантивна насоченост, селектирани от екипа на ПИЦ.

В рамките на учебната 2022/2023 година екипът на ПИЦ – Габрово реализира седем тренинга с младежите и проследи ефективността на изпълнените дейности чрез форма за обратна връзка за удовлетвореността на младежите от участието им в програмата. Към момента екипът на ПИЦ – Габрово разработва необходимия анализ на потребността от реализиране на подобна превантивна мярка на областно ниво. Дейностите ще продължат след разработване и получаване на одобрение на програмата за селективна превенция от НЦОЗА, отговаряща на изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция на

ОБЩИНА ГАБРОВО

употребата на наркотични вещества, както и на европейските стандарти за качество на Европейския мониторинг център за наркотици и наркомании.

1.2. ПРЕВАНТИВНИ ДЕЙНОСТИ НА ОБСНВ и ПИЦ – ГАБРОВО НА ОБЛАСТНО НИВО

Съгласно чл. 15, ал. 6 от Закона за контрол върху наркотични вещества и прекурсори Общинските съвети по наркотични вещества и прекурсори и Превантивни-информационните центрове следва да извършват методическа и превантивни дейности в общините, които не са областни центрове.

На областно ниво през 2023 г. ОБСНВ и ПИЦ – Габрово са реализирали следните дейности:

- През март и април 2023 г. са проведени информационни срещи в Севлиево, Дряново и Трявна с участието на педагогически специалисти и членове на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Целта на срещите бе О представяне на дейността на ПИЦ-Габрово и обсъждане на възможностите за реализиране на съвместни инициативи с превантивна насоченост на областно ниво. Участниците бяха запознати с програмите, по които работи ПИЦ-Габрово, като сред основните дискутирани въпроси бяха въпросите, свързани с реализирането на двете национални програми за превенция употребата на психоактивни вещества „Кодово име Живот“ и „От връстници за връстници“.
- На 24 април 2023 г., по покана на ръководството на СУ "Максим Райкович", екип на ПИЦ-Габрово проведе среща с родители на възпитаници на местното училище на тема „Младите хора и психоактивните вещества“. Присъстващите бяха запознати с актуална информация относно новите легални вещества, към които посягат младежите, с ефективните начини за превенция чрез които родителите могат да бъдат полезни на децата си, както и възможностите за консултиране, помощ и подкрепа.
- През м. декември 2023 г. са проведени и 3 срещи в Севлиево - с ученици в VII клас, педагози и родители от ОУ "Стефан Пешев". Обединяващата тема за трите занятия бе темата за легалните психоактивни вещества, причините, поради които подрастващите експериментират с тях и алтернативите на рисковите поведения. Срещата с учители и родители бе с участието на лице с личен опит, преминал успешно програмата за психосоциална рехабилитация на зависими в Терапевтичен център "Свети Илия" в Габрово.
- До края на учебната 2022/2023 г. екипът на ОБСНВ и ПИЦ – Габрово продължи провеждането на програма за превенция употребата на ПАВ по подхода „връстници обучават връстници“ сред доброволчески екип ученици от СУ „П.Р.Славейков“ – гр. Трявна. Тренингите се провеждаха ежеседмично и в тях участваха 12 ученици от 7, 8, 9 и 10 клас на гимназията.

Числеността на екипа на Превантивно-информационния център - Габрово не позволява обхващането на всички училища на територията на област Габрово и провеждане на системна превантивна дейност. В тази връзка, основните усилия на ОБСНВ и ПИЦ са насочени към обучаване на педагози, психолози, педагогически съветници, членове на МКБППМН и обществени възпитатели за превантивна и корекционна дейност по отношение на проблеми, свързани с употребата на наркотични вещества. Целта е да бъдат създадени

ОБЩИНА ГАБРОВО

мултидисциплинарни екипи на местно ниво, които с методическата подкрепа на ОбСНВ и ПИЦ – Габрово, да реализират превантивни дейности в училищна и извънучилищна среда и да работят за преодоляване на проблеми, свързани с употреба на наркотици.

За съжаление, въпреки че всички психолози и педагогически съветници от Севлиево, Трявна и Дряново бяха обучени за прилагане на Националните програми за превенция употребата на наркотични вещества, нито едно училище от посочените общини не прояви желание да въведе тези програми.

1.3. КАМПАНИИ

В Националната стратегия за борба с наркотиците 2020 – 2024 г. са определени 3 кампании, които следва задължително да се реализират от Общинските съвети по наркотични вещества и Превантивно-информационните центрове в страната – по повод Международния ден за борба с наркоманиите и наркотрафика, Международния ден за безопасен интернет и Световния ден на психичното здраве.

1.3.1. „ВЕЛОПОХОД „С КОЛЕЛО ЗА ДОБРО“ - ПРЕВАНТИВНА КАМПАНИЯ ПО ПОВОД 26 ЮНИ – МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН ЗА БОРБА С НАРКОМАНИИТЕ

По повод 26 юни – Международния ден за борба с наркоманиите и наркотрафика, ОбСНВ и Превантивно-информационен център към Община Габрово организираха велопоход „С колело за добро“ за любители-колхозчии. Събитието бе осъществено в партньорство с ОДМВР-Габрово. То се проведе за трета поредна година, като привлече повече от 150 участници от всички възрасти.

Всички участници получиха рекламни материали от организаторите – мешки, гривни и стикери. В края на велопохода се проведе и томбола с награди – ваучери от магазин за спортни стоки.

Събитието няма състезателен характер, а цели да подкрепи всички, които припознават спорта като начин на живот, както и да привлече интереса на младите хора към физическите занимания и активности като алтернатива на рисковото поведение.

1.3.2. КАМПАНИЯ ПО ПОВОД МЕЖДУНАРОДЕН ДЕН ЗА БЕЗОПАСЕН ИНТЕРНЕТ

На 7 февруари 2023 година за двадесета поредна година бе отбелязан Международният ден за безопасен интернет. Началото е поставено през 2004 г. като инициатива на ЕС, към която България – чрез националния Център за безопасен интернет – SafeNet.bg, се присъединява през 2007 г.

Превантивно-информационният център реализира кампанията през целия месец февруари 2023 г., съвместно с ПТГ „Д-р Никола Василиади“. Обхванати са всички ученици от 8 и 9 клас, както и техните родители. Превантивната кампания се осъществи в три последователни етапа, обединени от международното мото на деня: „Заедно за по-добър интернет“:

- **Първи етап - Прочуване на най-честите причини за употреба на интернет от младите хора и извеждане на здравословни алтернативи.**

Екипът на ПИЦ разработи въпросник, който предложи на вниманието на учениците от ПТГ „Д-р Н. Василиади“. Анкетните карти са попълнени от 207 младежи от 8 и 9 клас.

ОБЩИНА ГАБРОВО

Допитването се проведе от педагогическия съветник и психолога на училището в рамките на час на класа. Основната цел на проучването бе да насочи фокуса на младежите към здравословните алтернативи на заниманията онлайн. ПИЦ – Габрово изготви анализ на получените резултати, с който запозна учениците и техните родители.

Анализът е публикуван на сайта на Превантивно-информационния център: <https://prevention.gabrovo.bg/obobshtenie-na-rezultatite-ot-nepredstavitelno-prouchvane-provedeno-chrez-vaprosnitsi-online-vs-offline/>

➤ **Втори етап - Предизвикателство за родители „Ден без интернет“**

Екипът на ПИЦ-Габрово отправи послание към родителите на учениците от 8 и 9 клас, под формата на забавно предизвикателство да прекарат един ден с децата си без да използват мобилни устройства. Участниците в предизвикателството имаха възможност да изпратят фотографии на различните семейни занимания без интернет на ел. поща на ПИЦ – Габрово и да получат атрактивна награда.

➤ **Трети етап - Провеждане на тематичен час на класа с учениците от всички 8 и 9 класове на ПТГ „Д-р Н. Василиади“** под формата на тренинг за придобиване на умения за разпознаване на симптомите на интернет зависимост, за рисковете във виртуалния свят и как да се предпазим от тях. В тренингите екипът на ПИЦ използва интерактивни методи и видео материали.

1.3.3. КАМПАНИЯ ПО ПОВОД СВЕТОВНИЯ ДЕН НА ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ

Световният ден на психичното здраве се отбелязва ежегодно на 10 октомври.

През 2023 г. Световната здравна организация избира темата на деня да бъде под надслов „Психичното здраве е универсално човешко право“ и поставя за цел повишаване на знанията за подходите и уменията, необходими за подобряване и предпазване на психичното здраве на всеки един човек.

По този повод Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово организираха на 10 октомври в ХГ „Христо Цоков“ **семинар на тема „Подходи за справяне с автоагресията и травматичните преживявания в юношеството“**.

За лектор на събитието бе поканена проф. д-р Севджихан Еюбова – професор по Психология на развитието в детска и юношеска възраст, специалист по клинична психология и психодиагностика на нарушенията в детското развитие. Професионалните и научните ѝ интереси са в областта на детското развитие, емоционално-поведенческите проблеми и работата с родители. Проф. Еюбова е автор на учебното пособие “Автоагресия в юношеството – насоки към педагогическите специалисти”, което представя съвременните теоретични разбирания за автоагресия, за честота, форми и функции на автоагресивните поведения при юношите. Разглежда и възможностите за идентифициране на тези случаи и изграждане на капацитет за подкрепа на ниво училище.

За участие в семинара бяха поканени педагогически специалисти, работещи с деца и младежи от област Габрово, социални работници, психолози, родители.

Лекторът представи пред участниците актуални данни от проучвания, свързани с автоагресията при подрастващите и даде ценни практически методи и форми за справяне с автоагресивните прояви. Във фокуса на семинара бяха психичните проблеми в юношеска възраст, които се проявяват чрез рискови, агресивни или самонараняващи се поведения. Умението за разпознаване и овладяване на тези прояви като симптом на травматично

преживяване могат да предпазят развитието на по-сериозни психични разстройства у младия човек. Обсъдени бяха въпроси за същността на психологичната травма, видове травматични събития в детството и влиянието им върху физическото и психическото здраве, какви са симптомите на травматичните преживявания и каква е връзката им със самонараняващите поведения.

1.3.4. ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ „ШОФИРАМ НАЧИСТО“

С началото на новата учебна година рязко се засилва както общият трафик от автомобили, така и активното участие на младите шофьори в движението по пътищата, особено в районите на училищата. В тази връзка, през втората половина на септември 2023 г., ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово организираха информационна кампания под надслов „Шофирам начисто“.

Кампанията имаше за цел да привлече вниманието на водачите на МПС към рисковете, които поемат, когато шофират след употреба на алкохол и наркотици, и да подкрепи онези, които участват в движението разумно и отговорно.

В рамките на кампанията бяха подготвени и публикувани на сайта на ОбСНВ/ПИЦ и в социалните мрежи тематични интервюта с известни габровци с професионални изяви в различни сфери – треньор по автомобилен спорт, пътен полицай, автомобилен инструктор, хора с личен опит в употребата на психоактивни вещества – шампион по карате, попаднал в капана на зависимостта, както и с майка на загинал младеж при ПТП, предизвикано от употребил психоактивни вещества водач. Участниците споделиха своя професионален и личен опит като участници в движението и отправиха своите послания към водачите на МПС за необходимостта от отговорно поведение на пътя.

Освен във виртуалната среда, полезни материали по темата за разумното шофиране и рисковете от управлението на автомобил след употреба на алкохол и/или наркотици, бяха представени и на 16 септември, по време на младежкото събитие „АМВ Габрово – Неразумно не е смело“.

Инициативата бе проведена пред спортна зала „Орловец“, където екипът на ПИЦ участва с информационна шатра, интерактивни игри и превантивни демонстрации, дискусия и рекламни материали. Участниците и гостите на събитието получиха специално изработени стикери в подкрепа на разумното поведение на пътя – ясен знак, че припознават каузата за опазване живота и здравето на участниците в движението и шофират начисто. Посетителите на информационната шатра на ПИЦ – Габрово имаха възможност да се включат в непредставително допитване за тяхното мнение по актуални въпроси, свързани с тревожната тенденция на зачестили инциденти, причинени от водачи на МПС, които шофират след употреба на психоактивни вещества.

В проведеното от ПИЦ-Габрово проучване на обществените нагласи се включиха 70 участника на възраст от 18 до 66 години. Основните заключения от обобщените резултатите са:

- 55 % от анкетиранияте са посочили, че познават водачи, които шофират след употреба на алкохол, т.е. всеки втори е ставал свидетел на подобно безотговорно поведение.
- Един от всеки пет, които са дали отговор на въпроса дали познават водачи, които шофират след употреба на наркотици, е отговорил с „Да“. А близо 20 % от участниците, са предпочели изобщо да не отговорят на този въпрос.
- 20 % от участниците в допитването биха се обадили на 112, ако забележат шофьор, който се качва в автомобила си след употреба на алкохол и/или наркотици. Останалите почти 80 % биха се опитали да го спрат с разговор, отнемане на ключове или помощ от близък

ОБЩИНА ГАБРОВО

приятел или роднина. Само двама души заявяват, че не биха се намесили в подобна ситуация.

- 93 % от анкетираните отговарят с „Да“ на въпроса: „Считате ли, че наказанията на водачите, които управляват след употреба на алкохол и/или наркотици, трябва да са по-строги?“.

Въпреки, че наскоро се приеха редица по-строги промени в Наказателния кодекс по отношение на наказанията за пияни и дрогирани шофьори, гражданите все още настояват за допълнителна тежест на санкциите. Това се потвърждава и от предложенията, които дават хората за промени, които биха намалили случаите на шофиране след употреба. Макар и формулирани по различен начин, повече от 80 % от желаните промени се обобщават в необходимостта от по-строг контрол, ефективни присъди и по-драстични санкции.

2. Дейности, реализирани от ОбСНВ/ПИЦ в партньорство с други организации

2.1. Съвместни дейности с Фондация „Общност в помощ на зависимите“

В Плана за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците /2020-2024 г./, към Стратегическа цел 1. Ограничаване на търсенето е заложено изпълнението на Задача 1.3. Повишаване на достъпа и ефективността на лечение, психосоциална рехабилитация и реинтеграция, 1.3.2. Създаване на система за психосоциална рехабилитация, включително на лица под 18 години, б/ Създаване на нови резиденциални програми вкл. и комбинирана зависимост (наркотици и алкохол), тип “терапевтична общност” и подкрепа на съществуващите програми, които имат съгласие по Наредба № 8.

Отговорните институции за изпълнението на тази задача са Министерство на здравеопазването и НЦОЗА, в партньорство с НПО, АСП, Превантивно-информационните центрове и Общините.

В тази връзка, екипът на ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово реализира различни инициативи, имащи за цел:

- подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависимите лица;
- превенция на рецидив /връщане към употреба и/или зависимо поведение/;
- преодоляване на стигмата и промяна на негативните нагласи към лица със зависимости.

2.1.1. „Мостове на доброто“

Инициативата „Мостове на доброто“ стартира през 2022 г. в подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависими лица чрез създаване на възможности за включването им в различни доброволчески дейности, като основната ѝ цел е промяна на негативните обществени нагласи към лица със зависимости.

През 2023 г. момчета и момичета, преминали лечение или възстановяващи се от зависимост в Терапевтичен център „Св. Илия“, се включиха доброволно в редица инициативи в полза на общността:

- В село Враниловци с доброволния им труд беше почистен гробищният парк и църковният двор;
- В село Райновци бяха почистени от треви и храсти и облагородени обекти в селото и в село Михайловци - около селската чешма, магазина и детската площадка; окоси се и се насипа с фракция пътят към гробищния парк; извършени бяха частични ремонтни дейности - полагане на мрежа, шпакловка и боядисване в сградата на читалището; оказа се помощ в домакинството на семейство в неравностойно положение.

ОБЩИНА ГАБРОВО

- Младежи от Терапевтичния център се включиха и в „Приеми ме на село“ в село Жълтеш, където помогнаха за ремонта на автобусната спирка, беседката и окосяването на тревни площи;
- Подготовката за отбелязването на 10 годишнината на „Приеми ме на село“ бе осъществена с подкрепата на момчетата и момичетата от Терапевтичния център – сглобяване на сцена, цепена на дърва, печене на чушки, пренасяне на шатри, маси, столове и т.н.
- екопътеката до Иванилския водопад бе почистена, а всички табели и кътове за отдих – наново боядисани от момчетата от Фондация „Общност в помощ на зависимите“.

На 5 декември 2023 г., в Международния ден на доброволеца, ОБСНВ и ПИЦ организираха празнично събитие в израз на благодарност към Фондация „Общност в помощ на зависимите“, включващо артистичен тиймбилдинг за всички лица на психосоциална терапия и награждаване на най-активните участници в доброволчески инициативи през 2023 г.

2.1.2. „Начисто в Габрово“

Като институция, сред чиито основни цели са промяна в обществените нагласи по отношение на наркозависимите и подпомагане процеса на тяхната ресоциализация, Превантивно-информационен център-Габрово стартира рубриката „Начисто в Габрово“. В предаването „Часът на Габрово“ по радио Бумеранг ежесечно се дава думата на момчета и момичета, преминали успешно лечение в Терапевтичен център „Свети Илия“ и избрали да останат да живеят в нашия град, без да се сблъскват с предразсъдъци и негативни нагласи.

През 2023 г. в рубриката са се включили седем човека, които съвсем искрено са разказали за своята битка с наркотиците и хазарта, за трудностите, през които са преминали и продължават да преминават в процеса на ресоциализация. Споделят и за това как се чувстват в Габрово, какво е отношението на хората към тях и се опитват да дават надежда на други хора, имащи проблем с употребата на психоактивни вещества.

Всички интервюта, заедно с визитка и снимки на участниците са публикувани на сайта на ОБСНВ/ПИЦ.

2.1.3. Обучения за развиване на социални и личностни умения в Терапевтичен център „Свети Илия“

Един път седмично представител на ОБСНВ и ПИЦ провежда групов тренинг за развиване на личностни и социални умения с резидентите от Терапевтичен център „Свети Илия“ – село Поповци.

Чрез лекции, арт-терапевтични дейности, интерактивни упражнения и посредством учене чрез опит и преживяване, участниците придобиват нови знания, оформят своите нагласи и отношения към здравословния начин на живот, усвояват и упражняват същностни умения, необходими за справяне с проблемни ситуации.

В контекста на зависимите поведения, тренирането в социални умения представлява мощно и ефективно средство за успешна социализация и ресоциализация. Използването на техники, развиващи и подобряващи социалните умения и способността за изразяване на мисли, емоции, чувства, способстват за постигането на личните цели в живота на хора със зависимости в области като: приятелства, семейни отношения, работа, училище, качество на живот, здраве.

При работа в група участниците имат възможност да опознаят себе си и своите взаимоотношения с другите, пренасяйки ги от своята собствена реалност навън в групата. Така

ОБЩИНА ГАБРОВО

най-ясно се разпознават дефицитите и силните страни на хората – чрез тяхната комуникация и интеракция в защитена групово среда.

2.1.4. Съвместна Коледна инициатива в подкрепа на ДПБ – Севлиево

Екипът на Превантивно-информационния център, съвместно с Терапевтичен център "Свети Илия", се включиха в Коледната кампания, инициирана от Фейсбук групата "Добрини за Габрово" в подкрепа на Психиатричната болница в Севлиево. С материали, осигурени от ОбСНВ и ПИЦ, момичетата и момчетата, възстановяващи се от зависимости в Терапевтичния център, изработиха Коледни картички с лични послания за всеки един от пациентите на болницата в Севлиево. Приготвени бяха и домашни Коледни сладки, които, заедно с изработените картички, бяха дарени лично на всички пациенти на севлиевската психиатрия.

2.1.5. „Бягам с кауза“ 2023

Месец октомври е определен за месец на чистотата и трезвеността в цял свят, като през този период представители на държавни институции, обществени и неправителствени сдружения организират предизвикателства в подкрепа на различни каузи.

По този повод, на 1 октомври 2023 г., Фондация „Общност в помощ на зависимите“, в партньорство с ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово, организира събитие „Аз бягам с кауза“, което подкрепя една от най-уязвимите групи в нашето общество - хората със зависимости. Тази година мотото на инициативата бе заимствано от Службата за борба срещу наркотиците и престъпността на ООН (UNODC) - “Хората на първо място: да спрем стигмата и дискриминацията, да насочим усилия към превенцията.”

Инициативата се проведе за втора поредна година и е насочена към спорта – една от здравословните алтернативи на зависимите поведения. По време на събитието, чрез различни спортни активности, деца и младежи бяха стимулирани за здравословен и свободен от зависимости живот. Включени бяха редица активности - тренировки по футбол с участието на представители на ОФК „Янтра“, тренировка по зумба, 1 км бягане и др.

„Бягам с кауза“ има за своя цел и да допринесе за промяна на нагласите на обществеността по отношение на хората със зависимости и за преодоляване на стигмата към тях.

Представители на Превантивно-информационен център разположиха информационна шатра по време на събитието, на която бяха предоставени превантивни образователни материали за деца и родители.

2.1.6. Други дейности в подкрепа на психосоциалната рехабилитация и ресоциализация на зависими

- За трета поредна година Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център-Габрово подкрепиха и участваха в провеждането на спортно-терапевтичен лагер за лица, включени в програми за психо-социална рехабилитация на зависими. Представители на ОбСНВ и ПИЦ участваха в неговото юбилейно издание - „10:0 за хората срещу зависимостите“, което се проведе в Национална футболна база „Бояна“ в София, и под чието мото "Не всички хора са зависими, но всички зависими са хора" се събраха близо 60 участници от различни терапевтични програми като „Реванш“, „Само днес“, „Промяната е живот“, Терапевтичен център "Свети Илия“, както и „Кетеа-Итака“ - гр. Солун, Гърция.

По време на инициативата официално бе представено и новосъздаденото сдружение „Асоциация в помощ на зависимите“, което обединява част от организациите в България,

ОБЩИНА ГАБРОВО

притежаващи одобрение за работа по Наредба № 8/7.09.2011 г. на МТСП и МЗ за условията и реда за осъществяване на програми за психосоциална рехабилитация на лица, които са били зависими или са злоупотребявали с наркотични вещества. Представени и дискутирани бяха основните цели на Сдружението, сред които са повишаване ангажираността на държавните институции за осигуряване на съвременни условия за лечение и социална интеграция на лица, страдащи от различни зависимости и цялостно повишаване информираността на обществото по проблемите на зависимите.

- С цел подкрепа процеса на ресоциализация, екипът н ОбСНВ и ПИЦ **организира символично „посрещане“ в Габрово на завършите успешно първия етап на лечение в резидентната услуга Терапевтичен център.** След първия етап на лечение те се включват в програма за психосоциална рехабилитация от нерезидентен тип, която се провежда в град Габрово.
- Екипът на ОбСНВ и ПИЦ, съвместно с други представители на Община Габрово подкрепя всички организирани събития от Фондация „Общност в помощ на зависимите“ – отбелязване на годишнина от откриване на Терапевтичния център, отбелязване на празници и други публични събития. С участието си институцията показва своята подкрепа към тази уязвима група от обществото и разчупва негативните нагласи към зависимите лица.

2.2. Съвместни дейности с Женско благотворително дружество „Майчина грижа“

На 6 април 2023 г. в Художествена галерия „Христо Цокев“ се **проведе информационна среща с родители на тема „Младите хора и психоактивните вещества – информация от първо лице“.** Събитието бе организирано от ЖБД „Майчина грижа“ и Превантивно-информационен център към Община Габрово, с подкрепата на Фондация „Общност в помощ на зависимите“.

За участие в информационната среща бяха поканени родителите на ученици от ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, Национална Априловска гимназия и ПТГ „Д-р Н. Василиади“.

Темите на информационната среща включваха:

- „Актуални данни на местно ниво, свързани с употребата на психоактивни вещества сред младежите“;
- „Ролята на родителите в превенцията на употребата на психоактивни вещества“;
- „Възможности за консултиране, помощ и подкрепа“;
- „За пътя от употребата до зависимостта от първо лице“.

Въпреки важността на темата и тревожните тенденции към увеличаване употребата на психоактивни вещества, които се отчитат, поканата предизвика критично нисък интерес от страна на родителите и в залата присъстваха едва шест родители на ученици.

2.3. Съвместни дейности с РЗИ – Габрово

През месец ноември Регионална здравна инспекция – Габрово и Превантивно-информационният център стартираха поредица от съвместни дейности за повишаване на здравната култура на подрастващите.

На 21 ноември, с участието на ученици от габровските гимназии, бе проведено обучение за превенция на ХИВ/СПИН. Експерти от РЗИ запознаха участниците с актуалната ситуация, свързана с разпространението на ХИВ/СПИН в страната и в света, с начините, по които може да

ОБЩИНА ГАБРОВО

стане заразяването и с правилата за предпазване от вируса. Предоставена бе и информация за възможностите за анонимно и напълно безплатно изследване за ХИВ/СПИН.

На всички младежи бяха предоставени обучителни материали, които могат да представят пред своите съученици в часовете на класа.

През същия месец, представители на ученическите самоуправления от всички габровски средни училища се включиха в инициатива по повод Световния ден за борба със СПИН. Учениците изработиха и представиха колажи, свързани с превенция на ХИВ/СПИН, които да бъдат поставени в техните училища.

Инициативата имаше състезателен характер, като отличени на първите три места бяха учениците от ПГТ „Пенчо Семов“, ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“ и СУ „Отец Паисий“.

През месец декември Регионалната здравна инспекция, с подкрепата на ОбСНВ и ПИЦ, посети Терапевтичен център „Свети Илия“, където специалистите от РЗИ изнесоха презентация по темите ХИВ/СПИН, Хепатит и полово предавани болести. На всички потребители на услугите на Фондация „Общност в помощ на зависимите“ бяха закупени и раздадени санитарни пакети и витамини. На всички зависими бяха направени безплатни тестове за Хепатит. Фондацията получи от РЗИ – Габрово и поливалентни тестове за наркотици.

Реализираните дейности са в изпълнение на Националната програма за превенция и контрол на ХИВ и сексуално предавани инфекции в РБ (2021-2030).

2.4. Съвместни дейности с ОДМВР – Габрово

2.4.1. “Ваканция здравей! Да играем безопасно!”

В изпълнение на национална превантивна програма „Работа на полицията в училищата“, на 1 юни, в парк „Маркотея“ се проведе състезание „Ваканция, здравей! Да играем безопасно!“, организирано от ОД на МВР – Габрово и Общински съвет по наркотични вещества и Превантивно-информационен център към Община Габрово, с подкрепата на Община Габрово, Регионално управление на образованието и Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

Представителни отбори на осем габровски училища участваха в здравно-образователното състезание. Те преминаха през осем тематични зони, сред които „безопасно управление на велосипед“, „реакция при кризисни ситуации“, „превенция употребата на психоактивни вещества“, „безопасен интернет“ и др., с основна цел – затвърждаване на придобитите през годината знания и демонстриране на изградените умения за реакция в рискови ситуации, и извеждане на здравословни алтернативи за прекарване на свободното време през лятната ваканция.

Първо място завоюва отборът на ОУ „Неофит Рилски“, второ място бе за учениците от ОУ „Христо Ботев“, а отличието за почетното трето място спечели отборът на ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“.

Специален поздрав към участниците отправиха министърът на здравеопазването – д-р Асен Меджидиев и заместник-кметът на Община Габрово Невена Минева. Сред официалните гости бяха и областният управител Кристина Сидорова, заместник-кметът на Община Габрово Мария Йозова, директорът на ОДМВР-Габрово ст. комисар Цветомир Цонков и директорът на МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ д-р Минко Михов.

2.5. Беседи за родители и ученици на тема „Наркотици“, съвместно с ОД на МВР

ОБЩИНА ГАБРОВО

През първия срок на учебната 2023/2024 г. служители на Детска педагогическа стая и Превантивно-информационния център по зависимости в Габрово организираха съвместни срещи с родители на ученици от прогимназиална степен в СУ „Райчо Каролов“ и в ОУ „Иван Вазов“. Беседите имаха за цел родители да бъдат запознати с актуална информация за видовете психоактивни вещества към които тийнейджърите проявяват любопитство, за рисковете и последиците за здравето от тяхната употреба, както и за наказателната отговорност, която носят малолетните и непълнолетните при прояви на рисково поведение, свързано с употреба, притежание и разпространение на наркотични вещества. Дискусиите засягаха и темите за изграждане и поддържане на емоционалната връзка родител-дете, за нуждата от открити разговори и споделяне, и за методите на позитивната превенция на рисковото поведение при подрастващите.

През периода октомври-декември 2023 г. са проведени съвместни тематични срещи на инспектори от ДПС и служители на ПИЦ с ученици от 6, 7, 8 и 9 класове на ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“, ПТГ „Д-р Н. Василиади“, ПГТ „Пенчо Семов“, ОУ „Ран Босилек“, СУ „Райчо Каролов“ и СУ „Отец Паисий“.

2.6. Съвместни дейности с МКБППМН към Община Габрово

2.6.1. Куиз „За Габрово – с гордост“

На 20 декември в хотел „Мак“ се проведе интелектуална игра - куиз „За Габрово - с гордост“, в която се включиха представителни отбори от ученици от всички средни училища, от 8 до 12 клас. Събитието се проведе под знака на 150-годишнината от рождението на индустриалеца Пенчо Семов.

Идеята на превантивно-образователната инициатива бе да ангажира младите хора в дейности, които конструктивно осмислят свободното им време.

Участниците демонстрираха знания в седем кръга, свързани с музиката и историята, архитектурата и културата, разпознаваха известни личности и знакови събития от далечното минало и съвременността. Състезателите впечатлиха публиката и журито с изключителна подготовка, бърза мисъл, концентрация и съобразителност, и доказаха, че младите хора в Габрово знаят много за габровските предприемачи, книжовници и дарители, за миналото и настоящето на града.

Призовото първо място в куиза бе спечелено от отбора на ПМГ „Акад. Иван Гюзелев“.

Инициативата се организира от Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни и Превантивно-информационния център по зависимости към Община Габрово.

2.6.2. Конкурс за фото-есе и авторска снимка с послание

По повод 150 години от рождението на Пенчо Семов МКБППМН и Превантивно-информационния център организираха конкурси за фото-есе и авторска снимка с послание.

Инициативата имаше за цел да популяризира сред габровските ученици позитивния пример на предприемачи, книжовници и дарители, както и делата и постиженията им, които са с особен принос за индустриалния прогрес на града ни от миналия век, който спомага за утвърждаването на Габрово като водещ за страната просветен център.

Фото конкурсът бе проведен в две възрастови категории:

Конкурс за авторска снимка с послание на тема „За Габрово – с гордост“, за ученици от 5-7 клас. На първо място се класира Радостина Стоева от ОУ „Ран Босилек“.

ОБЩИНА ГАБРОВО

Конкурс за фото есе на тема: „Социалната отговорност на габровските индустриалци и будители – минало, настояще и бъдеще“, за ученици от 8-12 клас. На първо място се класира Пламена Георгиева - Национална Априловска гимназия.

2.7. Организиране на обучителен семинар „Хранителни разстройства в юношеска възраст“, съвместно с Център за обществена подкрепа към Сдружение "SOS Детски селища България"

Семинар на тема „Хранителни разстройства в юношеска възраст“ бе организиран на 7 декември 2023 г. от Превантивно-информационен център по зависимости към Община Габрово и Център за обществена подкрепа към Сдружение "SOS Детски селища България". В него се включиха представители на двете услуги, на ЦОП ИМКА, психолози, педагогически съветници, педагози и медицински специалисти от учебни заведения в Габрово.

Проблемът с хранителните разстройства сред подрастващите е изключително сериозен, макар и не толкова публичен. Механизмът на възникване на тези разстройства е почти същия както при други форми на зависимост – към психоактивни вещества, интернет, компютърни игри и т.н.

Целта на семинара бе подготовка за превантивна работа по отношение на хранителните разстройства, повишаване на знанията и уменията за разпознаване на подобни проблеми и усвояване на методи за работа с лица с хранителни разстройства.

Водещ на семинара бе Милена Ташкова - психотерапевт от „Психодраматична работилница“ – гр. София, част от екипа, разработил и прилагащ програма за превенция и терапия на хранителни разстройства „Живот на килограм“.

IV. СЪТРУДНИЧЕСТВО И ОБМЯНА НА ДОБРИ ПРАКТИКИ

1. Провеждане на двудневна работна среща за представяне на добри практики, реализирани от ОбСНВ и ПИЦ към Община Габрово

На 4 и 5 май 2023 г. екипът на Превантивно-информационен център към Община Габрово бе домакин на обучителен семинар с представители на ПИЦ от градовете Шумен, Стара Загора, Хасково и Сливен. Целта на срещата бе представяне на успешно реализирани се превантивни програми на ПИЦ – Габрово, одобрени за въвеждане по Наредба 6 от 11.04.2014 г. – програма „Здравейко“, програма „Заедно извън час“, програма „Спри! Дрога на пътя“, както и други успешни програми за превантивна работа с деца и младежи - програма „МАТИК – Младежко Ателие за Творчество И Креативност“, селективна програма с младежи от ЦНСТ, дейности с ученици - доброволци. Тези програми дават възможност за адаптиране и въвеждане и от други Превантивно-информационни центрове в страната.

По време на срещата бе споделен и опит от работата по Националните превантивни програми, по които пилотно работят Превантивните центрове в страната и които ще бъдат въведени в повече училища през учебната 2023/2024 г.

Добри практики от своята дейност представиха и участниците от Шумен, Хасково, Стара Загора и Сливен.

Гостите посетиха Терапевтичен център „Свети Илия“ и се запознаха с дейността на Фондация „Общност в помощ на зависимите“, свързана с лечението и рехабилитацията на зависимости.

2. Организиране и провеждане на семинар за обмяна на опит между членовете на Общинските съвети по наркотични вещества към Община Габрово и Община Кърджали

С цел повишаване ефективността на работа на Общинските съвети по наркотични вещества, на 24 ноември 2023 г. на посещение за обмяна на опит и добри практики, в Габрово гостуваха членовете на Общинския съвет по наркотични вещества към Община Кърджали. Двете структури представиха дейността си на местно ниво, обсъдиха ситуацията, свързана със зависимостите на местно и национално ниво и дискутираха относно възможностите за повишаване на положителните резултати от работата на Общинските съвети по наркотични вещества.

Тема на семинара бе и предстоящата подготовка на новата Стратегия за борба с наркотичните вещества, която следва да бъде разработена и приложена от началото на 2025 г.

V. УЧАСТИЕ НА СПЕЦИАЛИСТИ ОТ ОБСНВ И ПИЦ В ОБУЧЕНИЯ, СЕМИНАРИ, КОНФЕРЕНЦИИ И РАБОТНИ СРЕЩИ, СВЪРЗАНИ С ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА И ПРИДОБИВАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ ЗНАНИЯ И УМЕНИЯ.

1. Обучение за анализ на данни с IBM SPSS Ststistics

Във връзка с реализирането на двете национални превантивни програми „Кодово име Живот“ и „От връстници за връстници“ и необходимостта въвеждане на данните от анкетите на участниците в програмите, двама служители на ПИЦ-Габрово преминаха специализирано обучение за анализ на данни с IBM SPSS Ststistics. Обучението се проведе на 2 февруари 2023 г., в НЦОЗА, гр. София, и бе водено от проф. д-р Соня Чипева от УНСС-гр. София.

Всички въпросници, попълнени от участниците в Националните програми, както и въпросниците на ученици от критериалните групи следва да бъдат въведени в статистическа програма от екипа на ПИЦ – Габрово и изпращани в Националния център за обществено здраве и анализи за изготвяне оценка на ефективността на програмите.

2. Супервизия и уъркшоп, организиран от Превантивно-информационен център - Стара Загора

На 9 и 10 ноември 2023 г. двама служители на ПИЦ-Габрово преминаха двудневно обучение /супервизия и уъркшоп/ на тема „Работа с лица, употребяващи психоактивни вещества и в риск от развиване на зависимост, и с техните родители“.

Груповата супервизия и уъркшопа бяха организирани от ПИЦ - Стара Загора, със супервизор г-жа Виктория Казакова – психолог в ПИЦ-София и преподавател и докторант в СУ „Св. Климент Охридски“.

Програмата на супервизията включваше следните теми:

- Консултиране на юноши и младежи с лична заявка.
- Консултиране юноши и техните семейства. Съзависимост.
- Консултиране на родители и близки без основния клиент.
- Специфики в работата със зависими на възраст над 25 години.
- Детокс. Насочване за рехабилитация. Индивидуална работа. Мотивация за промяна.
- Превенция на рецидив.

3. Обучение за психосоциална подкрепа на уязвими групи, в т.ч. бягащи от военни конфликти

От 17 до 19 февруари 2023 г. се проведе курс за обучители - психолози на тема „Оказване на психосоциална подкрепа на уязвими групи, в т.ч. мигранти, бягащи от въоръжени конфликти“, което се проведе в Националния учебно-логистичен център на БЧК, с. Лозен, Столична община. В обучението участваха психолози от административните центрове в страната, където има функциониращи Областни съвети на БЧК.

Участниците в срещата получиха знания и умения за първа психологична подкрепа на пострадали при военни конфликти, бедствия и аварии, както и за дългосрочна психосоциална подкрепа на различни уязвими групи, включително деца.

Като участник в обучението, представител за област Габрово, се включи служител от екипа на Превантивно – информационен център по зависимости към Община Габрово, тъй като пряката работа на центъра е свързана с психологическа подкрепа и работа с лица с рисково поведение, с нарушена социална интеграция и снижени доверителни способности, жертви на травматични преживявания, част от уязвими и маргинализирани групи на обществото.

4. Обучение за работа с Евро ASI и ADAD2

В периода 15 – 17 юли специалист от Превантивно-информационен център към Община Габрово взе обучение за професионална правоспособност за провеждане на структурирано интервю за оценка степента на зависимост за пълнолетни и непълнолетни лица Евро ASI и ADAD2.

Обучението е предназначено за специалисти, работещи в сферата на психосоциална рехабилитация на лица, зависими от наркотични вещества. Целта на обучението е да запознае участниците с българската адаптация на Евро ASI (Addiction Severity Index) – Европейски индекс за оценка степента на зависимост и на Диалог за оценка на юношата ADAD2, както и с начина на работа с двата инструмента. Обучението се провежда като практически семинар и включва следните основни теми:

- Запознаване с българската адаптация на инструмента Евро ASI за оценка на степента на зависимостта при пациенти с проблем с наркотични вещества.
- Запознаване с българската адаптация на формата за провеждане на Диалог за оценка на юношата ADAD2.
- Запознаване с формите и процедурите за провеждане на интервю.

Обучението е част от Програмата на курсовете за следдипломно и продължаващо обучение на НЦОЗА към МЗ.

5. Обучителен семинар „Социално-емоционално учене като превенцията на деструктивното поведение“

Обучителният семинар „Социално-емоционално учене като превенцията на деструктивното поведение“ се организира от МКБППМН към Община Габрово и в него се включи екипът на ОбСНВ и ПИЦ. Обучението включва 4 модула, като първите два се проведеха през месеците ноември и декември 2023 г., а останалите – през 2024 г.

Програмата на семинара е разработена на базата на съвременни теории за ученето и поведението. Включва богат инструментариум от стратегии за управление на поведението и водене на децата и младите хора към самоконтрол в поведението, както в класната стая, така и в самостоятелния им живот. Програмата дава познание за причините за проблемното поведение и

ОБЩИНА ГАБРОВО

какви мотиви стоят зад него, както и какви са най-успешните стратегии за овладяването му. Базира се на теоретичните разработки на Рудолф Драйкърс, Бен Фурман, Андрю Фулър и други съвременни автори, работещи в областта на детското поведение. Фокусирана е изцяло към изграждане на умения у възрастните за управление на поведението, чрез развитие на самоконтрол у децата.

Водещ на обучителния семинар е Марияна Георгиева - образователен експерт с трайни интереси в сферата на качеството в средното образование и професионалното развитие на учителите. Провеждала е изследователска работа във Великобритания, Германия и Австрия. Разработва анализи и проекти, свързани с качеството в образованието, социалното включване и управление на многообразието.

6. Обучителен семинар „Психологични техники и модели в помощ на работата при деца с девиантно поведение“

Обучителният семинар „Психологични техники и модели в помощ на работата при деца с девиантно поведение“ се организира от МКБППМН към Община Габрово и в него се включи екипът на ОБСНВ и ПИЦ. Обучението включва 4 модула, като първите два се проведоха през месеците ноември и декември 2023 г., а останалите – през 2024 г.

Основните теми, заложи в семинара, са свързани с възрастовите особености-характеристики, разбирането и управлението им през перспективата на превенция на рисковото поведение при младите хора; базовите потребности при тийнейджърите и поведенчески прояви при неудовлетворени нужди; психологията и психотерапията в подкрепа на социалната работа; теоретични модели и терапевтични техники при работа с агресивни прояви.

Водещ на обучителния семинар е Весна Ненчева - дипломиран психолог, преподавател в Софийски университет, експерт към Министерството на Образованието за обучение на учители в меки умения, експерт към Европейската комисия в Брюксел по малцинствени интеграционни въпроси.

7. XVII Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества

XVII Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества бе проведена в периода 28-30.06.2023 г. в гр. Перник. Организатори на конференцията бяха Секретариатът на Националния съвет по наркотични вещества, Националният център по обществено здраве и анализи, Общински съвет по наркотични вещества и ПИЦ към Община Перник.

Дневният ред на конференцията включи следните теми:

- Представяне на обобщения доклад на Общинските съвети по наркотични вещества и Превантивно – информационните центрове към тях;
- Разработване на проект на превантивна програма, в съответствие с изискванията на Наредба № 6 от 11.04.2014 г. за условията и реда за осъществяване на програми за превенция употребата на наркотични вещества на МЗ и МОН и Европейските стандарти за качество на превенцията на употребата на наркотици на EMCDDA;
- Представяне на обобщени данни от реализираните дейности за целия тригодишен период на Националната програма „Кодово име Живот“ за ученици 5 – 7 клас и Национална програма „От връстници за връстници“ за ученици 8-11 клас;
- Представяне на добри практики за превенция употребата и злоупотребата с наркотични вещества от ОБСНВ и ПИЦ.

Програмата на конференцията включваше въвеждащо обучение на новоназначени експерти и надграждащо обучени на експерти със стаж от една до три години в ПИЦ, в които взеха участие представители на ПИЦ – Габрово.

VI. КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ

ОбСНВ и ПИЦ – Габрово, наред с превантивната и информационна дейност, предлагат и консултации по проблеми, свързани с наркотиците и зависимостите.

Консултативната дейност включва:

- Консултиране за видовете наркотични вещества: въздействие, признаци за употреба, последици от употребата;
- Информирание относно възможности за психосоциална рехабилитация на зависимости от резидентен и нерезидентен тип в страната;
- Съдействие за постъпване в Центрове за психосоциална рехабилитация от резидентен и нерезидентен тип;
- Консултиране на родители и близки на хора с проблемна употреба на наркотици или други зависими поведения;
- Консултиране на лица с вредна употреба на вещества или други зависими поведения /хазарт, хранителни разстройства, компютърна зависимост и др./, оценка тежестта на злоупотреба и мотивиране за лечение;
- Кратки интервенции при лица с риск от зависимост;
- Индикативна превенция при лица с индикации за употреба на психоактивни вещества;
- Насочване към доставчици на социални услуги за деца и семейства за дългосрочно консултиране.

През 2023 г. с 20 лица, от които 15 непълнолетни с индикации за употреба и 5 родители на младежи са провеждани консултации от специалистите в Превантивно-информационния център.

През отчетния период две непълнолетни лица са насочени за консултации към ОбСНВ и ПИЦ от МКБППМН. Те са с наложена мярка „Задължаване да участва в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението“ по чл. 13, ал. 1, т. 3 от ЗБППМН, за срок от една година.

При наличие на проблем, свързан с формирана вече зависимост към вещества или хазартна зависимост, лицата са насочвани за допълнително консултиране от специалистите във Фондация „Общност в помощ на зависимите.“

ОСНОВНИ НАСОКИ В ДЕЙНОСТТА НА ОБСНВ И ПИЦ ПРЕЗ 2024 Г.:

- Оказване на методическа подкрепа на училищните специалисти и включване на екипа на ПИЦ в реализирането на двете национални програми за превенция във всички училища в община Габрово;
- Реализиране на програми за универсална превенция в училищна и извънучилищна среда на територията на област Габрово;

ОБЩИНА ГАБРОВО

- Реализиране на превантивни кампании за повишаване информираността на обществото относно рисковете, свързани с употреба на наркотични вещества и други зависими поведения /хазарт, хранителни разстройства, игромания и др./
- Организиране и провеждане на надграждащи обучения на педагози, психолози, медицински специалисти от област Габрово за повишаване на капацитета им за превантивна дейност сред деца и младежи;
- Прилагане на програма за работа с родители на подрастващи, с цел превенция на рисковото поведение на децата и младежите;
- Разработване и прилагане на селективни и индикативни превантивни програми;
- Организиране и провеждане в Габрово на Национална конференция по проблемите на превенцията на употребата и злоупотребата с наркотични вещества;
- Организиране и провеждане на 11-то издание на „Приеми ме на село“;
- Реализиране на инициативи в подкрепа на рехабилитацията и ресоциализацията на зависими лица и дейности за промяна на обществените нагласи към зависимите.

Изготвил,
Габриела Йосифова
председател на ОбСНВ